

NORGES
IDRETTSFORBUND

IDRETT OG BÆREKRAFT

- ET KUNNSKAPSGRUNNLAG

April 2021

www.idrettsforbundet.no

INNLEDNING	5
Bærekraftig utvikling	5
Idrett og bærekraft.....	6
Status for bærekraftsmålene	7
Covid-19 og bærekraftsmålene	8
Bærekraftsmålene i Norge.....	8
Rapportens oppsett	10
Rapportens avgrensninger og metodikk	10
HVEM ER VI I IDRETTE - TALL OG DEMOGRAFI	11
Særforbund	11
Idrettslag	11
Medlemstall	11
Frivillighet	11
SOSIAL BÆREKRAFT	12
Idrett og folkehelse	12
Mål 1 - Utrydde fattigdom	14
Mål 2 - Utrydde sult	16
Mål 3 - God helse og livskvalitet	17
Mål 4 - God utdanning	20
Mål 5 - Likestilling	21
Mål 16 - Fred og rettferdighet.....	24
MILJØMESSIG BÆREKRAFT	26
Mål 6 - Rent vann og gode sanitærforhold.....	28
Mål 7 - Ren energi til alle	30
Mål 13 - Stoppe klimaendringene	32
Mål 14 - Livet i havet	34
Mål 15 - Livet på land.....	36
ØKONOMISK BÆREKRAFT	38
Mål 8 - Anstendig arbeid og Økonomisk vekst.....	39
Mål 9 - Innovasjon og infrastruktur	41
Mål 10 - Mindre ulikhet	43
Mål 11 - Bærekraftige byer og samfunn	45
Mål 12 - Bærekraftig forbruk og produksjon	46
Mål 17 - Samarbeid for å nå målene.....	48
AVSLUTNING	50
Annex - Videre arbeid.....	51

INNLEDNING

Det er mange formelle definisjoner av bærekraft, med varianter som balanserer tilnærming til miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter. Bærekraft handler om å se både nåværende og fremtidige behov.

For norsk idrett handler bærekraft om at vi søker å maksimere positiv påvirkning og minimere negativ påvirkning på det sosiale, økonomiske og miljømessige området.

I praksis handler bærekraft om hvordan man jobber og tar beslutninger. Det handler like mye om en organisasjonskultur som tekniske løsninger. Vi tror en organisasjon kun kan oppnå visjonen og målene sine hvis den fullt ut integrerer bærekraftsprinsipper og praksis i den daglige driften. Vi må klare å gjøre dette til en del av hvordan folk tenker, handler og beslutter.

Målet for enhver organisasjon bør være å maksimere positive fordeler samtidig som man unngår eller minimerer negativ innvirkning på mennesker og miljø. Å gjøre ambisjoner om til virkelighet betyr å være forberedt på å vurdere konsekvensene av beslutningene man tar. Samtidig må man sikre at all relevant informasjon er tilgjengelig for å gjøre informerte valg.

Til slutt handler derfor bærekraft om å finne bedre måter å gjøre ting på, og ta seg tid til å ta velinformerte, langsiktige valg. Noen ganger betyr dette å utfordre etablerte måter å gjøre ting på og avvise gammel tenkning. En organisasjon som virkelig er forpliktet til bærekraft, er en som gjør en innsats for å forstå valgene man tar, redegjør for dem og lærer av dem.

En vanlig feiltolkning er at folk snakker om «miljømessig bærekraft», «sosial bærekraft» eller «økonomisk bærekraft» som separate fagdisipliner. Ekte bærekraft krever en integrert og helhetlig tilnærming – den kan ikke adskilles i komponentdeler. For eksempel kan klimaendringer bli sett på som et miljøfenomen, men klimaendringene påvirker samfunnet og økonomien på mange nivåer. Tiltak for å redusere eller tilpasse seg klimaendringene er derfor relevante for bærekraft i sin helhet, en helhet bærekraftsmålene kan bidra til.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Brundtlandrapporten, som springer ut av FNs verdenskommisjon for miljø og utvikling, definerer bærekraftig utvikling som «utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov».

Begrepet *bærekraft* brukes for å forstå verden og sammenhengene mellom systemer og aktiviteter. Det brukes også som et analytisk begrep for å vurdere om utviklingen er bærekraftig. Det handler om langsiktige mål, om å vise en ønsket retning, og innebærer prioriteringer og handlinger.

For å skape bærekraftig utvikling må verdenssamfunnet jobbe på tre områder:

- Klima og miljø
- Økonomi
- Sosiale forhold

Dette blir ofte kalt de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig¹.

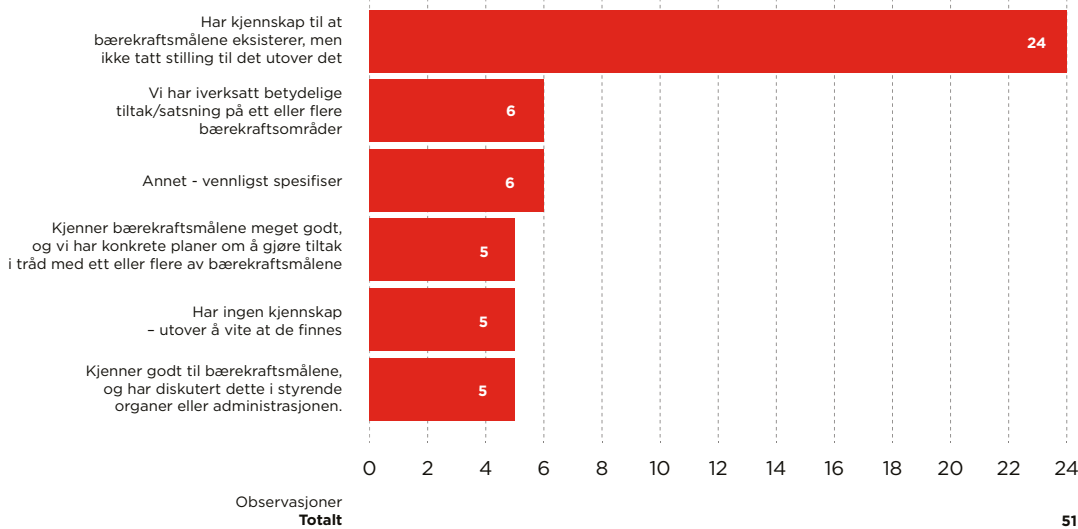
FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015. Bærekraftsmålene ble utformet for å kunne følge opp og bygge videre på FNs tusenårsmål. FNs bærekraftsmål formulerer ambisiøse, men konkrete mål som skal oppnås innen 2030 for alle verdens land. I motsetning til FNs tusenårsmål er bærekraftsmålene verdensomspennende.

De 17 bærekraftsmålene, med sine 169 delmål, er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Hva som må til for å nå et bærekraftsmål, kan stå i motsetning til et annet mål. Slike innebygde konflikter mellom de ulike bærekraftsmålene, og mellom bærekraftsmålene og klodens sosiale og fysiske grenser, kompliserer grunnlaget for politikktutforming og kunnskapsutvikling for bærekraft. Disse utfordringene og motsetningsforholdene er også av betydning for bærekraftsarbeidet i norsk idrett.

---

¹ www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal

På spørsmålet *Hvilket forhold har din organisasjon til FNs bærekraftsmål?* har særforbundene relativt ulike svar, men det store flertallet har kjennskap til målene, men ikke tatt stilling til hvordan det påvirker dem.

IDRETT OG BÆREKRAFT

Idrett er en global lidenskap. I sin utstrekning og sine varierte former inspirerer og engasjerer idretten milliarder av mennesker over hele verden. De felles verdiene i idrettsfellesskapet er et viktig grunnlag for gjensidig forståelse, samarbeid og fred.

Dette er verdier som blir stadig viktigere. Verden står overfor betydelige utfordringer over et bredt spekter av sosiale, miljømessige og økonomiske forhold. Store spørsmål som sosial urettferdighet, økonomisk ulikhet og klimaendringer påvirker et økende antall mennesker over hele verden.

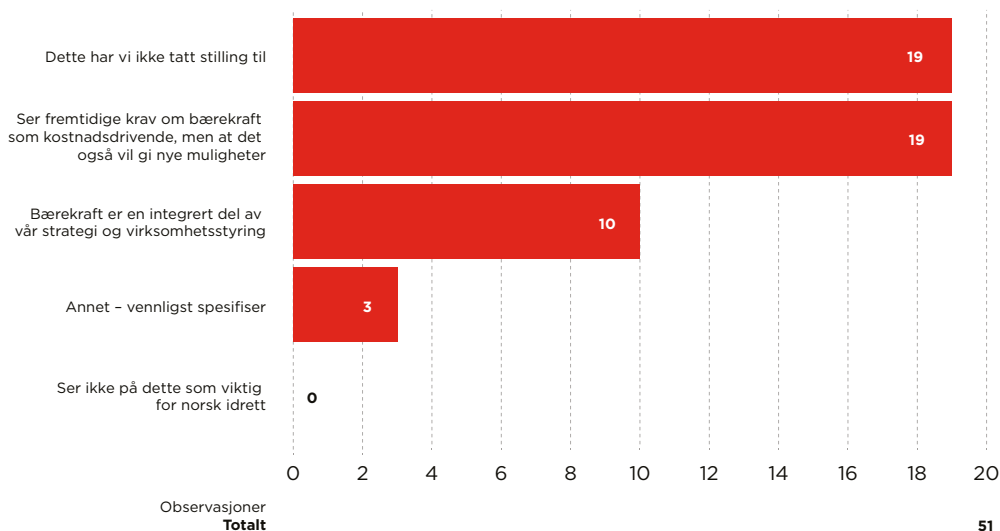
Interessen og engasjementet rundt bærekraft er stort i befolkningen. Det er en økende forventning i hele samfunnet om at bedrifter, organisasjoner, institusjoner og offentlige organer tar mer direkte ansvar

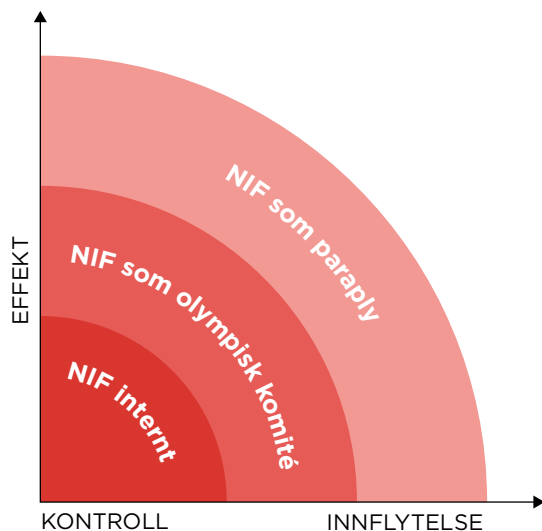
for sine miljømessige, sosiale og etiske handlinger. Digitalisering og sosiale medier gjør at åpenhet og kommunikasjon blir enda viktigere, og dialogen med samarbeidspartnere, medlemmer og publikum får en helt ny dynamikk.

De samme mulighetene, utfordringene og forventningene gjelder idrettens verden. Fra at vi tidligere var bekymret over miljøpåvirkningen av idretten, dekker agendaen nå en rekke samfunnsspørsmål, inkludert fysisk og psykisk helse, sosial inkludering, likestilling, styresett, ansvarlighet, åpenhet og menneskerettigheter.

Fremfor alt er det et spørsmål om verdier. Idrettens verden kan ikke stå på sidelinjen og tenke at de globale utfordringene i vår tid ikke gjelder oss. Vi må være oppmerksomme på disse utfordringene, forstå hvordan de påvirker oss og vite hva vi som idrettsfellesskap kan bidra med.

På spørsmål om *hvordan et tydeligere arbeid med bærekraft påvirker norsk idrett*, svarer særforbundene:

Vi ser at mange ikke har tatt stilling til dette enda, og at et arbeid som det Norges idrettsforbund (NIF) nå har startet, er viktig for å involvere og engasjere flere aktører i idrettsfamilien. Noen viser til at dette allerede er en del av deres strategiske arbeid, mens andre peker på kortsiktige kostnader og tidsbruk versus langsiktige muligheter. Heldigvis er det ingen som mener at dette ikke er viktig for norsk idrett.

NIF sitt arbeid med bærekraft vil kunne deles inn i tre ulike områder, hvor organisasjonen har ulik kontroll og innflytelse på bærekraftsarbeidet. Internt i egen organisasjon har man full kontroll, men effekten av tiltakene er begrenset. For det er først når bærekraftsarbeidet kommer ut i hele organisasjonen, i særforbund, kretser, klubber og idrettslag, at effekten av norsk idretts bærekraftsarbeid virkelig vil få betydning.

NIF arbeider på mange områder som støtter opp under bærekraftsmålene, både gjennom egne tiltak og bidrag gjennom våre tilslutninger. NIF har vært medlem i Etisk handel Norge siden 2007, og er i prosess til innmelding i Global Compact Norge og FNs idrettsinitiativ for klima. Medlemskap i seg selv har ikke noen effekt på hvor bærekraftig organisasjonen er, men det gir oss tilgang til ekspertise og verktøy for tiltakene i egen organisasjon.

Vi mener derfor at norsk idrett både har en mulighet og en plikt til å bidra aktivt til nasjonal og global bærekraft i tråd med vår visjon: Idretts glede for alle.

Idrettens visjon spiller prinsippet «Leaving no one behind» i FNs bærekraftsmål, og gir et godt grunnlag for å være en positiv aktør i arbeidet for å nå målene i bærekraftsagendaen. Den globale rekkevidden og appellen til idrett er et ekstraordinært verktøy i idrettens bidrag for å nå bærekraftsmålene.

STATUS FOR BÆREKRAFTSMÅLENE

Bærekraftsmålene trådte i kraft i 2016, og er en felles global arbeidsplan som sikter mot 2030. Vi ser at det siden den gang har blitt gjort fremskritt på noen områder, som barns helse, økt tilgang til elektrisitet og kvinners representasjon i regjeringer. Samtidig som vi ser disse fremskrittene, har andre områder blitt forverret av mindre matsikkerhet, utfordringer knyttet til klima, miljø og naturmangfold, og vedvarende og gjennomgripende ulikheter nasjonalt og globalt.

Covid-19-pandemien har i løpet av en kort periode ført til en global krise og hindret ytterligere steg mot å nå bærekraftsmålene, med verdens fattigste og mest sårbare som de mest berørte.

COVID-19 OG BÆREKRAFTSMÅLENE

Verden står overfor den verste folkehelse- og økonomiske krisen i dette århundret. Per 1. januar 2021 har i omkring 2 000 000 mennesker omkommet som følge av covid-19 smitte over hele verden. Helsekrisen rammer alle land, inkludert høyinntektsland i Europa og Nord-Amerika.

De nødvendige tiltakene som er tatt for å svare på den umiddelbare trusselen fra Covid-19, inkludert nedstenging av økonomiske aktiviteter og i noen tilfeller hele samfunn, har ført til en global økonomisk krise med enorme tap av arbeidsplasser. Konsekvensene er særlig store hos sårbare grupper. Dette er en stor utfordring i arbeidet med bærekraftsmålene, spesielt for fattige land og befolkningsgrupper.

Det eneste lyspunktet i denne situasjonen er redusert klima- og miljøpåvirkning som følge av nedgang i økonomisk aktivitet. Foreløpig er alle langsiktige konsekvenser av pandemien svært usikre.

Foto: Eirik Førde

Oversikt over hvordan Norge ligger an til å nå de 17 bærekraftsmålene²:

- SDG achieved
- Challenges remain
- Significant challenges remain
- Major challenges remain

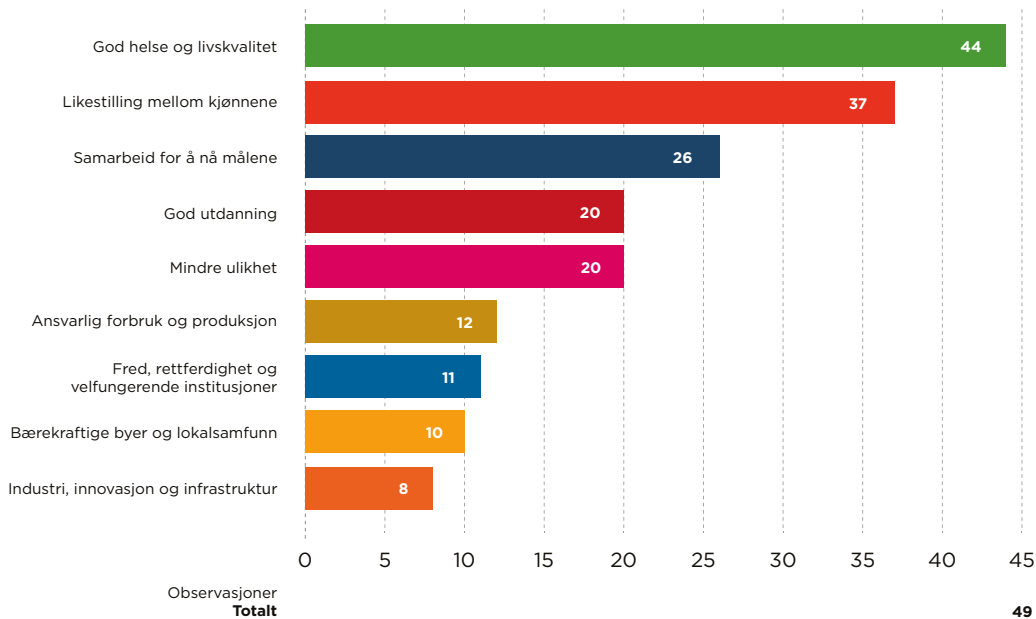
BÆREKRAFTSMÅLENE I NORGE

Bærekraftsmålene gjelder alle land og alle deler av samfunnet, også Norge. Norge har et stort ansvar for å bidra til oppnåelsen av bærekraftsmålene innen 2030, både her hjemme og i resten av verden.

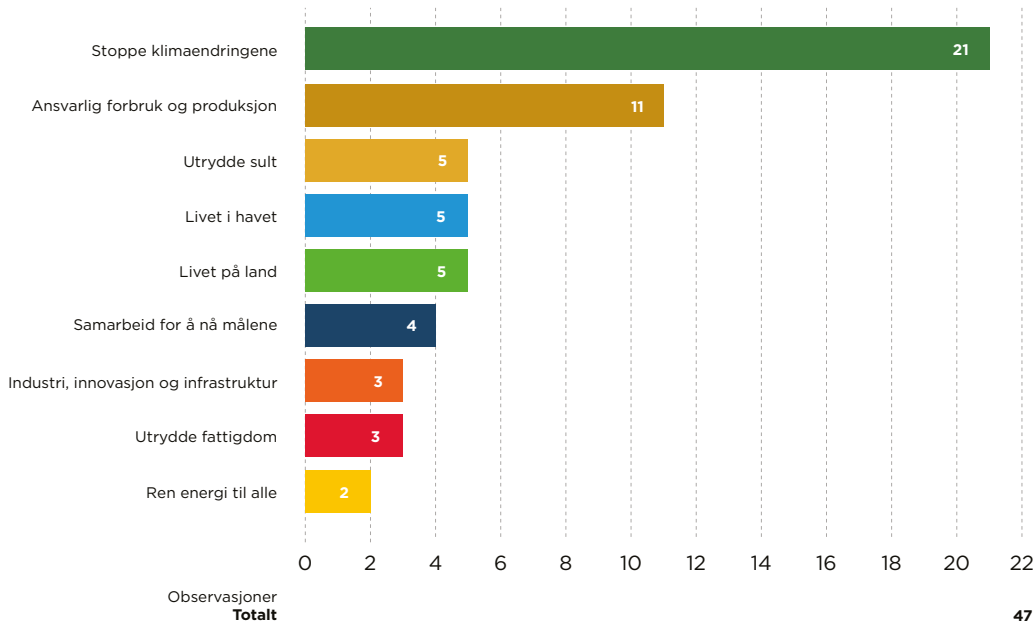
² <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/norway>

Norsk idrett er en stor folkebevegelse med mye aktivitet, mange involverte og stor økonomi. Derfor er idretten også en aktør som påvirker bærekraftsmålene nasjonalt. *Her er målene idretten selv mener de har mest positiv påvirkning på:*

Som nevnt har idretten også en negativ påvirkning på noen av bærekraftsmålene. *Her er en oversikt over de målene særforbundene mener de har størst negativ påvirkning på:*

RAPPORTENS OPPSETT

Det er mange ulike måter å organisere FNs bærekraftsmål i de tre dimensjonene. I denne rapporten, og med vårt kunnskapsgrunnlag, har vi valgt å organisere det på følgende måte:

Sosial bærekraft

Miljømessig bærekraft

Økonomisk bærekraft

Samarbeid

RAPPORTENS AVGRENSNINGER OG METODIKK

Rapporten har blitt skrevet av en intern arbeidsgruppe i NIF som et kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med bærekraftsmålene og bærekraftig utvikling i NIF og andre deler av norsk idrett. Rapporten gir ikke et fullstendig bilde av situasjonen i norsk idrett.

Data har blitt hentet inn via:

- Spørreundersøkelse sendt ut til alle særforbund
- Intervjuer med utvalgte særforbund og kompetansemiljøer
- Faglitteratur, rapporter og artikler om emnet

Rapporten er bestilt av idrettsstyret og skal i første omgang brukes til videre prioritering i NIF for eget arbeid med bærekraftsmålene.

Dette arbeidet må ses i sammenheng med initiativet som følger av resolusjonen fra Idrettstinget 2019 om etisk og trygg idrett. Disse to arbeidsfeltene har flere overlappende områder.

HVEM ER VI I IDRETTE – TALL OG DEMOGRAFI

Tallene i dette kapitlet er hentet fra Nøkkeltallsrapporten for 2020³. Idretten ble, i likhet med resten av samfunnet, hardt rammet av restriksjonene som ble innført i forbindelse med covid-19-pandemien i 2020.

SÆRFORBUND

55 særforbund var medlem i NIF i 2020. De organiserte 183 godkjente idretter.

IDRETTSLAG

NIF hadde registrert 7 845 ordinære idrettslag som medlemmer ved årsskiftet. Antall fleridrettslag ble redusert med syv i 2020, mens det ble 138 færre særidrettslag. Bedriftsidrettslagene kommer i tillegg. I 2020 var det 1 610 bedriftsidrettslag.

Det er idrettslag i alle landets kommuner. Den organiserte idrettens lokale tilstedeværelse er svært stabil.

MEDLEMSTALL

Det var registrert 1 752 330 medlemskap i de ordinære idrettslagene ved utgangen av i 2020. Dette er en nedgang på 180 000 medlemskap siste år.

Kvinneandelen er økt med 0,3 prosentpoeng på seks år. I 2020 falt den med 0,3 prosentpoeng.

FRIVILLIGHET

Frivilligheten er selve bærebjelken i norsk idrett, og det brede frivillige engasjementet og dugnadsånden er fortsatt stor. Ifølge beregninger utført av Statistisk sentralbyrå sto norsk idrett for nær 35 000 av de 142 000 frivillige årsverkene som ble utført i Norge i 2018⁴.

Medlemstall

Medlemskap	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Siste år	Siste 6 år
Kvinner	773 790	766 621	787 382	789 641	799 319	793 409	715 444	-77 965	-58 346
Menn	1 135 349	1 123 426	1 134 626	1 136 919	1 141 356	1 136 706	1 036 886	-99 820	-98 463
Totalt	1 908 139	1 890 047	1 922 008	1 926 560	1 940 675	1 930 115	1 752 330	-177 785	-156 809
Andel kvinner	40,5 %	40,6 %	41,0 %	41,0 %	41,2 %	41,1 %	40,8 %	43,9 %	37,2 %

³ [nøkkeltallsrapport-2020.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

⁴ Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner 2018, publisert 17. november 2020
[Nordmenn legger ned frivillig innsats verdt 78 milliarder - SSB](#)

SOSIAL BÆREKRAFT

Under sosial bærekraft har vi samlet seks av bærekraftsmålene. Disse seks bærekraftsmålene omfatter til sammen 42 ulike delmål⁵.

Den sosiale delen av bærekraftig utvikling handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Menneskerettighetene er det grunnleggende utgangspunktet for dette. Viktige områder innenfor sosial bærekraft er mulighetene for utdanning, fordeling av goder i samfunnet, anstendig arbeid, egnet bomiljø, sikkerhet, likestilling, kulturelt mangfold og deltagelse i samfunnet.

IDRETT OG FOLKEHELSE

I visjonen «Idretts glede for alle» ligger det en ambisjon om å få flere til å drive med idrett, og til å oppleve gleden og fellesskapet som idretten kan gi. Deltakelse i idrettens fellesskap gjennom aktiv idrett eller som engasjert frivillig har en egenverdi som er viktigere for idrettsbevegelsen og samfunnet enn de effektene deltagelsen gir.

Befolkningen i Norge er mindre fysisk aktive enn tidligere, og mindre aktive enn den burde være i et helsetperspektiv⁶. Norsk idrett ønsker å tilby mer og bedre

⁵ I tillegg er det 17 egne delmål, såkalte bokstavmål, som særlig retter seg mot utfordringer i lav- og mellominntektsland.
⁶ Folkehelse rapporten - <https://www.fhi.no/nettpub/hin/>

Foto: Eirik Førde

aktivitet for flere gjennom idrett, men ønsker samtidig å bidra til å spille en rolle for et mer fysisk aktivt samfunn. I dette ligger det også et ønske om å bruke idrettens muligheter til å skape varige samfunnsendringer.

Om samfunnet ønsker å hente ut helsegevinstene ved fysisk aktivitet, må det legges til rette for et aktivitetsvennlig samfunn.

I dette arbeidet er det naturlig at idretten samarbeider med organisasjoner, institusjoner og andre aktører som

har sammenfallende mål som oss. Det fremstår som en nasjonal utfordring å møte helseutfordringene gjennom en bred samfunnsallianse, og ikke søke å løse dette gjennom løsevne enkelttiltak. Idretten er ikke alene om å bidra til økt fysisk aktivitet i samfunnet og kan styrke saken gjennom aktivt samarbeid.

1 UTRYDDE FATTIGDOM

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

1.3 Innføre nasjonalt tilpassede sosiale velferdsordninger, herunder minimumsstandarder, og innen 2030 nå de fleste fattige og sårbare.

1.5 Innen 2030 bygge opp motstandskraften til fattige og personer i utsatte situasjoner, slik at de blir mindre utsatt for og mindre sårbare for klimarelaterte ekstremhendelser og andre økonomiske, sosiale og miljømessige påkjenninger og katastrofer.

DRØMMEFANGER

Drømmefanger er et gratis tilbud til barn og unge i Oslo som ønsker å danse urbane stiler. Det startet med et treårig prosjekt støttet av Stiftelsen DAM og benytter seg av dans som metode i sosialt arbeid med barn og unge.

MÅL 1 – UTRYDDE FATTIGDOM

Fattigdomsproblematikk har blitt diskutert i Norge i mange år. Andelen av barn som lever i fattigdom øker, og dette er noe myndighetene er forpliktet til å forbedre dersom vi skal nå FN's bærekraftsmål. Idrett skal være til for alle, uavhengig av økonomisk situasjon. Vi må derfor jobbe for å inkludere alle.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet: 1. Utrydde fattigdom⁷

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Det er et uttalt mål for myndighetene og idretten at idretten skal inkludere bredt, og at økonomi ikke skal være en barriere for barn og unges deltagelse. Forskning viser at det likevel er barn som av økonomiske grunner ikke har mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Dette er estimert til å gjelde to prosent av barna i Norge⁸.

Selv om inntektsforskjellene i Norge er mindre enn i de fleste andre land, er norske husholdningers inntekt svært viktig med tanke på mulighet for idrettsdeltakelse. Barnefattigdom trekkes gjerne frem som et problem som først og fremst gjør seg gjeldende i storbyområdene. Økonomi som barriere er antagelig derfor mest relevant i de store byene i Norge, blant familiene med lavest disponibel inntekt.

Mange idretter krever dyrt utstyr og reising knyttet til samlinger og konkurranser. Idrettslagene og det offentlige gjør allerede mye for å legge til rette for bred deltagelse. Mange idrettslag har egne målrettede ordninger for barn fra familier med dårlig økonomi, og disse ordningene er i mange tilfeller et samarbeid med kommune eller NAV. Det er likevel slik at idretten, på alle nivåer, fortsatt bør arbeide for å redusere kostnadsnivået for barne- og ungdomsidretten, for å hindre at økonomi er en barriere for deltagelse.

⁷ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund: Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

⁸ Barstad og Sandvik (2015); *Deltaking, støtte, tillit og tilhørighet En analyse av ulikhet i sosiale relasjoner med utgangspunkt i levekårsundersøkelsene*

Det er viktig å tydeliggjøre at arbeid for å redusere kostnadsnivået skal ha høy prioritet. Idrettens barnerettigheter og bestemmelser om barneidrett må fremheves. Alle idretter bør utfordres på hvordan de arbeider for å sikre rettighet nummer 8, som omhandler inkludering av alle uansett økonomi. Gjennom spillemiddelfordelingen til særforbund (post 5.3) er økonomi som barriere ett av flere vurderingskriterier som særforbundene blir målt på.

Tiltak rapportert fra idretten

Flere særforbund rapporterer at idrettslag subsidierer, eller dekker medlemskontingenter for personer som kommer fra lavinntekt familier. Det er også flere idrettslag og idretter som har gratis aktiviteter for å nå ut til alle. Andre tiltak som nevnes er blant annet frilisenser og reisestøtte.

Utstyr nevnes ofte som et hinder for deltakelse. Flere idretter har samarbeid med BUA-ordningen eller andre utlånsordninger. I noen idretter er det også satt maksimumsgrenser på utstyr, f.eks. antall skipar per barn.

Foto: Nick Nice, Unsplash

2 UTRYDDE SULT

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

2.2 Innen 2030 utrydde alle former for feilernæring.

SUNN IDRETT

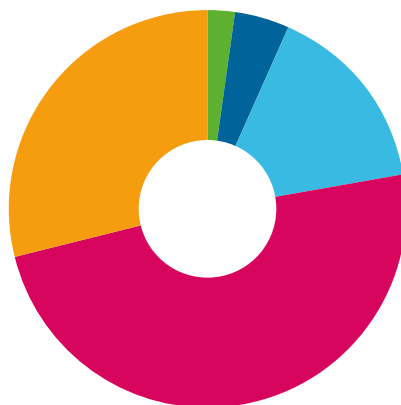
Foredrag for ungdom, foreldre og trenere – kompetansehevende tiltak for å fremme et positivt forhold til mat og kropp. I 2019 holdt Sunn idrett over 100 foredrag i idrettsklubber fra over 30 ulike særforbund, og leverte undervisning for elever, ansatte og foreldre på 34 idrettsgymnas og ungdomsskoler.

Rådgivende tjenester for ungdom og deres nærstående som foreldre, trenere, lærere og helsepersonell. Ukentlig anonym chat ved Sunn idretts psykolog, og rådgivning via mail og telefon.

MÅL 2 – UTRYDDE SULT

Idrett kan øke bevisstheten rundt matsvinn, og skape gode vaner for sunn mat. Idretten er en viktig plattform i arbeidet med ernæring, både for å forebygge overvekt og forhindre underernæring.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet⁹: 2. Utrydde sult

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Organisasjoner kan være gode eksempler ved å skaffe mat fra bærekraftige og ansvarlige produsenter. Idretten kan være en aktør som bidrar til god praksis for håndtering av matavfall for å takle matsvinn, spesielt på sportsbegivenheter.

Ungdata viser også at de ungdommene som driver aktivt med idrett, har mer fordelaktige kostholdsvaner enn dem som ikke driver med aktiv idrett. Likevel vet vi at spiseforstyrrelser er et stort samfunnsproblem og ungdom i en sårbar utviklingsfase er særlig utsatt. I Norge driver 93 prosent av all ungdom med organisert idrett. Noen idretter har høy risiko for å utvikle spiseforstyrrelser. En norsk studie på 262 deltakere i Norgescup i langrenn og skiskyting viste at 1 av 5 hadde symptomer på spiseforstyrrelser, og det ble funnet en sterk sammenheng mellom de som opplyste et anstrengt forhold til mat og de som sluttet med idretten¹⁰. Videre rapporteres det om tre ganger høyere forekomst av spiseforstyrrelser på idrettsgymnas sammenlignet med vanlige videregående skoler¹¹.

Sunn idrett er et satsingsområde i Norges idrettsforbund med mål om å forebygge spiseforstyrrelser og fremme sunne idrettsmiljøer med gode holdninger og verdier knyttet til mat, kropp, helse og prestasjon. Sunn idrett jobber fra 2020 for hele norsk idrett med unge idrettsutøvere som hovedmålgruppe. I tillegg er det et stort fokus på trenere, ledere, foreldre og helsepersonell tilknyttet idretten. De er viktige aktører som kan bidra til å skape arenaer for sunn utvikling av unge idrettsutøvere.

Deltakelse i idrett kan bidra til å takle og forhindre overvekt. Overvekt er en av årsakene til at Norge skårer dårlig på måloppnåelse av bærekraftsmål 2.

⁹ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund: Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

¹⁰ Pettersen et al, 2016

¹¹ Martinsen og Sundgot-Borgen, 2013

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

3.3 Innen 2030 stanse epidemiene av aids, tuberkulose, malaria og neglisjerte tropiske sykdommer samt bekjempe hepatitt, vannbårne og andre smittsomme sykdommer (for eksempel covid-19).

3.4 Innen 2030 redusere prematur dødelighet forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer med en tredel gjennom forebygging og behandling, og fremme mental helse og livskvalitet.

3.5 Styrke forebygging og behandling av misbruk, blant annet av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol.

3.6 Innen 2020 halvere antall dødsfall og skader i verden forårsaket av trafikkulykker.

3.9 Innen 2030 betydelig redusere antall dødsfall og sykdomstilfeller forårsaket av farlige kjemikalier og forurenset luft, vann og jord.

MÅL 3 – GOD HELSE OG LIVSKVALITET

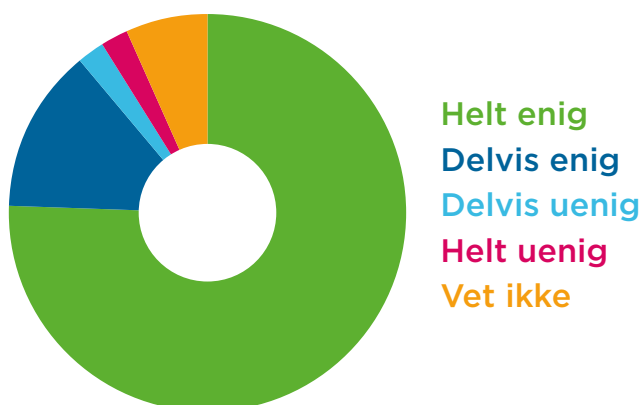
En helhetlig tilnærming til helse og velvære er sentralt for bærekraftig utvikling. Koblet til bærekraftsmål 3.4, er det klare sammenhenger mellom regelmessig fysisk aktivitet og redusert risiko for en rekke ikke-smittsomme sykdommer. Det er også tydelige positive sammenhenger mellom fysisk aktivitet og psykososiale parametere. En global oppgang i fysisk aktivitet blant voksne og barn er derfor noe som delvis kan løses gjennom en innsats for å øke deltakelsen i idrett.

Inaktivitet er den fjerde ledende risikofaktoren for global dødelighet. Viktigheten av sunn livsstil prioriteres i Agenda 2030.

Å delta i kroppsøving og idrett kan motivere folk til å være mer aktive, og bidra til reduksjon av «for tidlig dødelighet fra ikke-smittsomme sykdommer» og tilhørende helsetjenestekostnader.

Forskning viser at deltakelse i kroppsøving, fysisk aktivitet og idrett, inkludert tradisjonell idrett og spill, er assosiert med bedret psykologisk og sosial helse, samt forebygging og behandling av rus.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet¹²: 3. God helse og livskvalitet

Betydning for idretten

Norsk ungdom har det stort sett bra. De siste tiårene har imidlertid stadig flere unge rapportert om psykiske helseplager, som er på rundt 30 prosent hos jenter og 10 prosent hos gutter. Det er en sterk sammenheng mellom psykiske helseplager og de som er misfornøyd med eget utseende og kjenner på kroppspress¹³.

Helse foran prestasjon er et bærende prinsipp i norsk idrett. Likevel ser vi at idretten også er en arena med helseutfordringer, jfr. beskrivelsen om spiseforstyrrelser i idretten under bærekraftsmål 2.2. Sunn idrett, som satsningsområde i Norges idrettsforbund, har visjon om å bidra til å skape en sunnere idrett og holde de friske utøverne friske.

Idrett og fysisk aktivitet reduserer risikoen for å pådra seg ikke-smittsomme sykdommer ved å styrke hjerte- og karhelsen spesielt.

¹² Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund: Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

¹³ Ungdata 2018

HELSEATTEST

De fire særforbundene som initierte Sunn idrett, Skiforbundet, Skiskytterforbundet, Orienteringsforbundet og Friidrettsforbundet, har systematisert bruken av retningslinjene for «Når skal vi si stopp» i form av en helseattestordning. Dette innebærer at alle utøvere som ønsker å representere sitt forbund må levere inn en årlig helseattest som består av en egenerklæring og en undersøkelse av fastlege. Dette innebærer at man i disse forbundene blir tatt ut både basert på helse og prestasjon, og at man kan følge opp utøvere som trenger det for å opprettholde en god helse.

Idrett legger til rette for enkeltpersoner, inkludert eldre, til å etablere aktive livsstiler. Det har en positiv innvirkning på barn og ungdomsutvikling og velvære.

Mental helse og toppidrett¹⁴

Flere områder i toppidretten er forbundet med risiko, ikke minst ved alvorlig idrettsskade. Da kan man for eksempel få depressive symptomer fordi man blir satt på sidelinjen for en lengre tid og mister mye av den daglige strukturen. Hvis skaden skjer like før store mesterskap, kan reaksjonen bli kraftig.

Mange toppidrettsutøvere vegrer seg for å snakke om psykiske problemer som kan gi seg utslag i vonde tanker, søvnproblemer, manglende motivasjon og lyst. Årsaken er at det er et stigma knyttet til psykiske lidelser og psykisk helse.

Avslutning på en idrettskarriere er også en risikosone, med savn av rutiner, spenning og team rundt seg, som kan bli vanskelig for noen.

Ernæring

Et viktig forebyggende tiltak er etableringen av retningslinjer for dårlig ernærte utøvere, «Når skal vi si stopp», utviklet av Olympiatoppen og Sunn idrett. Retningslinjene er først og fremst en støtte og et hjelpemiddel for helsepersonell i vurdering av utøveres helsestatus, men også retningslinjer som kan brukes av hele idretten, som et verktøy for å sørge for at vi har sunne og friske idrettsutøvere i trening og konkurranse. Retningslinjene inneholder et trafikklyssystem med gule og røde lys for «Når skal vi si stopp».

Seksuell trakassering og overgrep

I Norge deltar 90 prosent av alle barn i ulike fritidssysler, og svært mange av de i idretten. Seksuell trakassering og overgrep skal ikke skje og er direkte i strid med visjonen om idrettsglede for alle. Likevel må vi anta at idretten er et speilbilde av samfunnet for øvrig, og at trakassering og overgrep også skjer i idrettsammenheng. Det er derfor viktig at trenere for barn og unge har trygge rammer rundt seg og kunnskap om hvordan de skal møte barn som blir utsatt for vold og overgrep. Men først og fremst er det viktig å skape en kultur og et system som minimerer sjansen for trakassering og overgrep av barn og ungdom i idretten.

«Trygg på trening» er med på å sikre at idretten utvikles til å bli et tryggere sted for alle barn og unge. Vi ønsker å skape en tryggere arena gjennom at trenere og frivillige får økt kunnskap og handlingskompetanse om seksuelle overgrep mot barn og unge. I 2017 startet Hordaland idrettskrets, Redd Barna Hordaland og SMISO (Senter mot incest og seksuelle overgrep) Hordaland et samarbeid der 10 fleridrettslag (som får basis-tilskudd gjennom Bergen kommune) ble valgt ut til å bli de første i Hordaland som fikk kurset «Trygg på trening».

Redd Barna har, i dialog med NIF, arbeidet med og utviklet «Trygg på trening»-kurs siden 2016. Gjennom samarbeid med flere særforbund er kurset tilpasset den enkelte idrett¹⁵.

¹⁴ https://www.nih.no/forskning/prosjekter/forskningsprosjekter-ved-nih/mental_helse_i_toppidrett/

¹⁵ www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/trygg-pa-trening/

Første runde av kurset og oppfølging i etterkant skal sikre at ledere i klubber/lag har kunnskap om hvordan man kan møte barn og unge som har vært utsatt for seksuelle overgrep i et idrettslag, og at gode planer for videre arbeid med temaet i idrettslaget, etiske retningslinjer, beredningsplaner og rutiner blir utviklet. En åpen dialog om seksuelle overgrep mot barn vil bryte ned tabuer om seksuelle overgrep og skape tryggere rammer for barna. Målet er at idrettslaget blir en forutsigbar og trygg arena for alle involverte.

Tiltak rapportert fra idretten

Særforbundene viser til hvordan all aktivitet er med på å bedre mental og fysisk helse og livskvalitet i lokalsamfunnene, og hvordan de arbeider målrettet for å sikre livslang læring og aktivitet. Idretten har et mangfoldig tilbud, hvor de fleste kan finne en aktivitet på sitt nivå.

Enkelte treningsformer bidrar til fysisk styrke og reduserer benskjørhet og muskelsvinn, og som dermed også er til hjelp i hverdagen.

Arbeid med klubb utvikling bidrar til å fremme samhold, fellesskap og mestring, og bedrer psykisk helse og minsker utenforskap.

Foto: Eirik Førde, Sunn idrett

4 GOD UTDANNING

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

4.1 Innen 2030 sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av høy kvalitet som kan gi dem relevant og reelt læringsutbytte.

4.5 Innen 2030 avskaffe kjønnsforskjeller i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare personer, deriblant personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner.

4.7 Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av fred og ikkevold, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling.

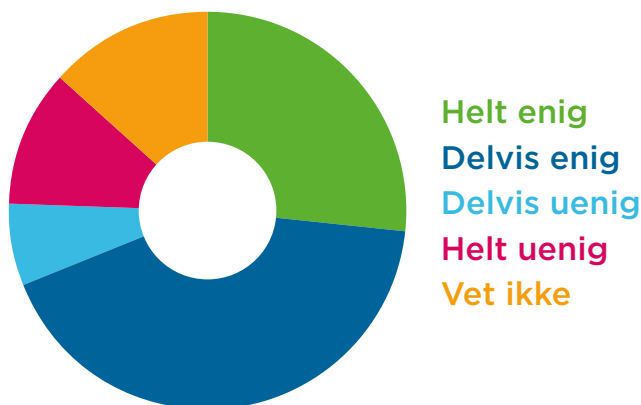
4.A Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.

MÅL 4 – GOD UTDANNING

Idretten kan bidra til å fremme livslang læring, og gi en plattform som er godt egnet til å utvikle kunnskap og lederegenskaper som er nødvendige for å fremme bærekraftig utvikling.

Idretten tilbyr utdanningsmuligheter og livsferdigheter som kan brukes utover skolen og arbeidsplassen. De fleste idrettslag tilbyr ulike kurs som gir utøvere kompetanse og muligheter til å bli idretten selv etter endt idrettskarriere.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet¹⁶: 4. God utdanning

Betydning for idretten

Fysisk trening, fysisk aktivitet og idrett er «grunnleggende rettigheter for alle» og utgjør som sådanne viktige komponenter i god utdanning.

Alle elever trenger én time fysisk aktivitet hver skoledag for å fremme både fysisk og psykisk helse, trivsel og mestring. Dette universelle tiltaket vil bidra til å utjevne helseforskjeller ved at det er barna med det dårligste utgangspunktet som får økt sitt aktivitetsnivå mest.

Fellesprosjekter med skoler kan tilby et supplement for fysisk trening og aktiviteter for å støtte hele læringsprosessen og levere helhetlig utdanning.

Kombinasjonen av toppidrett og studier kan ofte være vanskelig, hvor utfordringen er å finne en helhet som fungerer. Olympiatoppen og Idrettens Karrieresenter jobber godt med denne tematikken, men fortsatt er det mange utfordringer knyttet til å få til et tilpasset studieløp som kan kombineres med en toppidrettssatsning. Kulturen varierer også fra idrett til idrett, hvor du i enkelte miljøer kan oppfattes som mindre seriøs i din idrett hvis du tillater deg å bruke tid på studier ved siden av. Undersøkelser viser derimot at de som tar studier ved siden av, ofte presterer bedre, samt blir lenger i sin idrett.

Tiltak rapportert fra idretten

Alle særforbundene rapporterer om store utdanningstilbud innenfor egen idrett. Dette kan bidra til at enkelte går videre og tar formell utdanning, og man kan forebygge ulykker og skader gjennom utdanning.

På toppidrettsnivå jobber flere forbund med å kombinere og legge til rette for idrett og skole/utdanning.

¹⁶ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

5.1 Gjøre slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.

5.2 Avskaffe alle former for vold mot alle jenter og kvinner, både i offentlig og privat sfære, herunder menneskehandel, seksuell og annen form for utnyttning.

5.5 Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer i beslutningsprosessene i det politiske, økonomiske og offentlige liv.

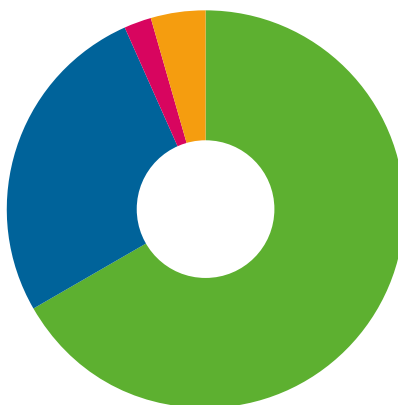
MÅL 5 – LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

Likestilling er et tverrgående tema i 2030-agendaen for bærekraftig utvikling, som har relevans for en rekke av bærekraftsmålene. Delmål 5.1 og 5.5 understreker behovet for å adressere åpenbare kjønnsulikheter på alle nivåer av deltakelse og ledelse innen idrettsbevegelsen. Å sikre jenters og kvinners engasjement i idretten kan også bidra til å utfordre bredere diskriminerende normer og styrke kvinners deltakelse. Idretten har også et eget ansvar for å jobbe med å eliminere alle former for vold og skadelig praksis mot kvinner og jenter i idrettsbevegelsen, i tråd med delmål 5.2.

Likestilling er en grunnleggende menneskerettighet og er sentralt i bærekraftsagendaen. Bærekraftsmål 5 er relevant for alle andre bærekraftsmål, som helse, utdanning, tilgang til sysselsetting og infrastruktur, ulikhet, miljø, fred og sikkerhet. Det erkjennes også i økende grad at likestilling må integreres på tvers av alle politikkområder hvis den effektivt og på en god måte skal forandre livene til kvinner og jenter. I tillegg er det viktig å inkludere menn og gutter i arbeidet for å oppnå likestilling.

I følge Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) handler likestilling om rettferdighet og makt. «Alle skal ha like rettigheter og muligheter på alle samfunnsområder. Reell likestilling innebærer blant annet lik mulighet til innflytelse, rettferdig fordeling av ansvar og byrder, rett til å føle seg trygg i forhold til overgrep, og respekt for menneskeverd»¹⁷.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet¹⁸: 5. Likestilling mellom kjønnene

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Likestilling er derfor avgjørende for bærekraftig utvikling, og idrett kan spille en viktig rolle i dette som et utviklingsverktøy. Idretten har en viktig sosiokulturell rolle og kan være en viktig formidler av verdier, normer og etikk som kan påvirke forhold som er preget av kjønnsroller og stereotyper. Det kan være en inkluderende aktivitet som fører til sterkere samfunnsrelasjoner, hjelper til med å overvinne forskjell og konflikt, og fremmer både fysisk og mentalt velvære. Dette er viktige komponenter som er nødvendige for å oppnå likestilling og myndiggjøring.

Samtidig kan idretten ha en negativ innvirkning på kjønnsproblemer, forsterke sosiale roller og intensivere opplevde forskjeller mellom menn og kvinner. Kvinner er dårlig representert i ledel-

¹⁷ https://www.ung.no/likestilling/1665_Hva_er_likestilling.html

¹⁸ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund: Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

GNIST

#GNIST er en satsning på kjønnsbalanse og mangfold i idretten. Vi ønsker flere kvinner i leder- og trenerverv, ikke bare fordi kjønnsbalansen må bli bedre, men også fordi det har store positive ringvirkninger i samfunnet at flere kvinner blir aktive innen idretten.

Idretten engasjerer, og drives av engasjerte mennesker – mennesker som vil noe mer for sitt idrettslag eller lokalmiljø. Den samler også et mangfold av mennesker med ulike bakgrunn, kompetanse, nettverk og ressurser.

En rekke studier og rapporter viser at kvinner i dag er svært underrepresentert i flere roller når vi ser idrettsorganisasjonen under ett, og vi trenger kjønnsbalanse for å skape best mulig aktivitet, trygghet og idrettsglede for alle.

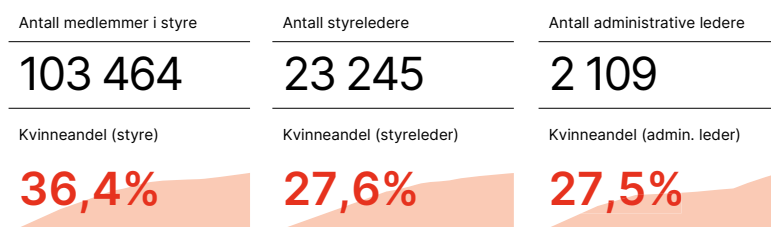
sesposisjoner i idretten og har færre muligheter og ulik betaling sammenlignet med mannlige idrettsutøvere.

Over tid har idretten bidratt til holdningsendring, med større deltagelse av kvinner og jenter og større synlighet for kvinnelige idrettsutøvere.

Gjennom tiår har problemstillingen rundt skjev kjønnsbalanse i norsk idrett blitt satt på dagsorden. Til tross for systematisk jobbing over tid, er det dessverre et stykke igjen til en har kjønnsbalanse i ulike posisjoner i idrettsorganisasjonen. Ved flere tidligere tilfeller har det vært satt i gang prosjekter uten at dette har gitt varige resultater. Målet er å jobbe med tiltak som fører til varig endring, slik at en oppnår et reelt og strukturelt kvinneløft i hele organisasjonen på alle nivåer.

Styrende organer

«Idrettens kjønnsbarometer» henter data fra idrettens sentrale database og idrettens innsikts- og analyseplattform¹⁹. Datakvaliteten er noe lavere på gruppenivå i fleridrettslag enn på idrettslag, da det ikke er like strenge rapporteringskrav for disse enhetene som for den øvrige idretten.

Det er et mål at styrene i norsk idrett skal gjenspeile medlemsmassen.

Kvinneandelen i styrene utgjør 36,4 prosent. Kvinneandelen i styrene er god i sentralleddene (NIF/SF/IK) og i særkrets/region, den er tilfredsstillende i idrettsrådene, mens den er for lav i idrettslagene.

Ser man kun på styreledere er menn sterkt overrepresentert. Tabellen viser at andelen kvinnelige styreledere totalt er på 27,6 prosent. Dette er lite representativt for medlemsmassen.

	Kvinneandel (styre)	Kvinneandel (styreleder)	Kvinneandel (admin. leder)	Andel styre med for få kvinner	Andel styre med for få menn
NIF	64,3 %	100 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Allidrett	52,1 %	50,3 %	34,8 %	0,9 %	2,7 %
Idrettskrets	50,9 %	18,2 %	36,4 %	0,0 %	0,0 %
Særforbund	45,5 %	14,5 %	32,8 %	0,0 %	0,0 %
Bedriftsidrettskrets	45,1 %	50,0 %	33,3 %	8,3 %	0,0 %
Særkrets	41,4 %	29,8 %	28,6 %	12,7 %	3,8 %
Idrettsråd	38,6 %	26,8 %	29,0 %	9,7 %	1,0 %
Idrettslag	36,4 %	25,0 %	27,6 %	28,2 %	6,3 %
Gruppe for særiddrett	36,1 %	27,9 %	26,4 %	17,7 %	5,2 %
Region	35,9 %	18,0 %	50,0 %	7,5 %	0,0 %
Bedriftsidrettslag	33,6 %	24,6 %	16,7 %	11,0 %	2,4 %
Totalt	36,4 %	27,6 %	27,3 %	19,7 %	5,2 %

¹⁹ [nokkeltallsrapport-2020.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

Medlemskap	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Siste år	Siste 6 år
Kvinner	773 790	766 621	787 382	789 641	799 319	793 409	715 444	-77 965	-58 346
Menn	1 135 349	1 123 426	1 134 626	1 136 919	1 141 356	1 136 706	1 036 886	-99 820	-98 463
Totalt	1 908 139	1 890 047	1 922 008	1 926 560	1 940 675	1 930 115	1 752 330	-177 785	-156 809
Andel kvinner	40,5 %	40,6 %	41,0 %	41,0 %	41,2 %	41,1 %	40,8 %	43,9 %	37,2 %

Utøvere

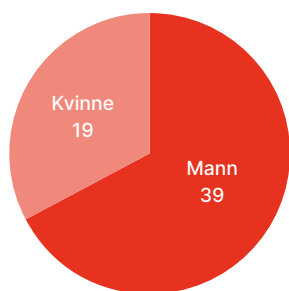
Når det gjelder medlemsmassen i idrettslagene har antall kvinner økt de siste seks årene, mens det i 2020 falt med 0,3 prosentpoeng. Kvinneandelen for barn og unge opptil 19 år er god, men den synker med alderen. Fallet i kvinneandelen for 2020 gjelder alle aldersgruppene, med unntak av aldersgruppen 20-25 år.

Administrative ledere

Menn er i stor grad overrepresentert blant daglige ledere på alle nivåer i organisasjonen.

Utvikling idrettslagsledere:

2016	2017	2018	2019	2020
25,4	26,2	27,1	27,1	27,9

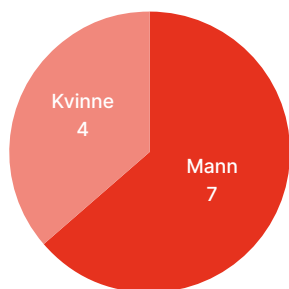
Administrative ledere i særforbund

Figurene til venstre viser kjønnsfordelingen blant administrative og tillitsvalgte ledere i idrettskretsene og særforbundene.

I særforbund var det 19 kvinner blant de 55 generalsekretærene i 2020. Kvinneandelen er 35 prosent.

I idrettskrets var det 4 kvinner blant de 11 organisasjonssjefene i idrettskretsene. Dette gir en kvinneandel på 36 prosent.

Mentorprogram for kvinner, sentrale nettverksmøter, forskning, presentasjon av idrettens kjønnsbarometer og krav til kjønnsbalanse blant alle styremedlemmer i alle organisasjonsledd er noen av tiltakene som trekkes frem. I tillegg har Norges idrettsforbund aktivt fremmet krav om kjønnsbalanse i de internasjonale medlemstilknøytningene NIF tilhører.

Administrative ledere i idrettskrets

Tiltak rapportert fra idretten

De aller fleste særforbund rapporterer om egne vedtak og strategier for likestilling i sin idrett, og innsats for å rekruttere flere kvinner inn i nøkkelroller i styrer og verv samt trenere.

Noen særforbund har opprettet egne kvinneforum eller kvinnettverk, egne kurs og mentorprogram for å øke rekruttering til verv og oppgaver. Ett særforbund rapporterer om kvotering og positiv særbehandling som tiltak.

Flere særforbund rapporterer om eget engasjement i arbeidet for et godt regelverk og kjønnsbalanse i styrer og verv i sine respektive internasjonale organer.

Noen særforbund peker på endringer som har ført til at konkurranseregler for kvinner og menn er like, og at premiesummene er like ved konkurranser.

16 FRED, RETTFERDIGHET OG VELFUNGGERENDE INSTITUSJONER

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

16.1 Oppnå en betydelig reduksjon i alle former for vold og andelen voldsrelaterte dødsfall i hele verden.

16.2 Stanse overgrep, utnyttning, menneskehandel og alle former for vold mot og tortur av barn.

16.4 Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon av ulovlige finans- og våpenstrømmer, gjøre det enklere å spore opp og returnere stjålne eiendeler samt bekjempe alle former for organisert kriminalitet.

16.5 Oppnå en betydelig reduksjon i alle former for korrupsjon og bestikkelser.

MÅL 16 – FRED OG RETTFERDIGHET

Respekt, likeverd og fair-play, noen av kjerneverdiene i idrett er også grunnleggende prinsipper for fredelige og inkluderende samfunn. Ved å vektlegge disse verdiene kan idretten bidra til realiseringen av slike samfunn.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet²⁰: 16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Betydning for idretten

Idrett skal være en arena som fremmer respekt og menneskerettigheter. Idrett kan forsterke viktige menneskerettighetsmeldinger, som verdien av inkludering, respekt for mangfold og ikke-diskriminering. Idretten har mange rollemodeller som kan fremme fred, menneskerettigheter, dialog og sosialt samhold.

Idrett kan støtte tilnærming og integrering av delte samfunn og kulturer gjennom vennskapelige spill. Idrettens universelle popularitet er et viktig middel for å engasjere sårbare og sosialt ekskluderte grupper, for eksempel via sportsprogrammer for flyktninger.

I tillegg bidrar idretten til å trene en rekke viktige sosiale livsferdigheter, og til å adressere viktige risikofaktorer for kriminalitet og vold, spesielt blant ungdom. For eksempel kan idrett øke bevisstheten og være en plattform for å dele informasjon om seksuell og kjønnsbasert vold. Å få slutt på overgrep, vold og utnyttelse i idretten er viktig for å oppnå fredelige samfunn.

Mål 16 handler både om det bidraget idretten kan gjøre på den globale arena, med sine samlende og inkluderende verdier, og om å bygge sterke, velfungerende og demokratiske idrettsinstitusjoner.

Tiltak rapportert fra idretten

Særforbundene forteller at de jobber med sine internasjonale forbund for å skape rettferdighet og en velfungerende idrett, samt med å bidra til internt demokrati og gode beslutningsprosesser i nasjonale og internasjonale organer de er medlemmer av.

²⁰ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

SEMINAR MED IOC OG INTERPOL

NIF har gjennom sitt nettverk for safe sport i sørlige Afrika samarbeidet med IOC og Interpol for å gjennomføre workshops om kampfiksing og manipulering av idrettsarrangement. Workshopene har vært rettet mot olympiske komiteer og nasjonale særforbund i regionen, sammen med myndigheter og rettsvesen.

Med sitt bistandsarbeid rettet mot organisasjonsutvikling og søkelys på safe sport har NIF en sentral rolle i samspillet mellom regionale og nasjonale aktører i regionen og internasjonale idrettsorganisasjoner og myndigheter.

Foto: Caroline Dokken Wendelborg

MILJØMESSIG BÆREKRAFT

Under miljømessig bærekraft har vi samlet fem av bærekraftsmålene. Disse fem bærekraftsmålene omfatter til sammen 28 ulike delmål²¹.

Ett av de tre overordnede målene i bærekraftsagendaen er å bedre og sikre planetens tilstand. Dersom samfunnsutviklingen fortsetter å gå på tross av planetens bæreevne, utarmer vi ressursgrunnlaget våre grunnleggende menneskelige behov er avhengig av. Dette er mer aktuelt og dokumentert enn noen gang. Utryddelse av planter og dyr (tap av biologisk mangfold) og menneskeskapt klimaendring truer muligheten for trygge og stabile samfunn i fremtiden.

Samfunnene våre er grunnleggende avhengig av naturmiljøet for tilgang til rent vann og god matproduksjon. På samme måte former samfunnene våre naturens tilstand og utvikling. Når byene vokser og

vi rydder skog for å dyrke mat, går leveområder for planter og dyr tapt. Når vi forbrenner fossil energi, forrykkes balansen i klimasystemet vårt. Når vi forurenser og forsøpler, ender denne forurensningen ofte til slutt opp i vann og hav. Dette går ut over både planter, dyr og tilgangen til mat og drikkevann.

Idretten er avhengig av rent og levende vann, snø på vinteren, levende skogsområder og stabilt vær. Mye idrett utføres ute i naturen, og vi er helt avhengig av en bærekraftig forvaltning av ressursene og en fremtid som sikrer stabile forhold. Vi er avhengige av naturen, og naturen er avhengig av oss.

²¹ I tillegg er det 12 egne delmål, såkalte bokstavmål, som særlig retter seg mot utfordringer i lav- og mellomtekstland.

«Regjeringens klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnsaktører har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for aktivitetene sine, og for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene nås.»

Kilde: Kulturdepartementets tildelingsbrev for spillemidler til Norges idrettsforbund.

Foto: Eirik Førde

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

6.3 Innen 2030 sørge for bedre vannkvalitet ved å redusere forurensning, avskaffe avfallsdumping og mest mulig begrense utslipp av farlige kjemikalier og materialer, halvere andelen ubehandlet spillvann og i vesentlig grad øke gjenvinning og trygg ombruk på verdensbasis.

6.6 Innen 2020 verne og gjenopprette vannrelaterte økosystemer, herunder fjell, skoger, våtmarker, elver, vannførende bergarter og innsjøer.

MÅL 6 – RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

Norge har godt med rent vann og generelt sett gode sanitærforhold for folk flest. Men man kan fortsatt gjøre mer for å hindre forurensning fra idretten, idrettsanlegg og andre områder idretten tar i bruk for å utøve sin idrett enten under trening eller i konkurranse.

Miljøtiltak må settes i gang og følges opp både av særforbund og idrettslagene. På langsikt vil miljøtiltak gagne klubbene økonomisk, ikke minst ved at deres idrett ikke ødelegger miljøet slik at man må stoppe med aktiv idrett i et område. Det må være en bevissthet knyttet til forbruk og produksjon, samt hva slags aktivitet det er i sårbare områder.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet²²: 6. Rent vann og gode sanitærforhold

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Idrettsanlegg kan bidra til regler vedrørende vann og sanitet ved å følge de godkjente standarder og anbefalinger som finnes. Her lener idrettene seg på regler fastsatt av bygge-bransjen. Dog kan vannbrukseffektivitet økes i sportssektoren, spesielt for idrettsanlegg.

Idrettene har et stort mulighetsfelt, hvor forbedring av vannkvaliteten ved å redusere forurensning, dumping og avløpsvann kan fremmes og realiseres i sportslige sammenhenger som akvatiske og andre sportsbegivenheter/arrangement.

Idrett kan øke bevisstheten om viktigheten av å begrense eller forby engangsbruk av plast og mikroperler og utvikle kampanjer og initiativer for å utdanne og endre atferd hos tilskuere og forbrukere. Her er flere idrettslag/idrettsarrangement godt i gang, men de fleste er kun i startfasen, inntil en «ny normal» er på plass.

Uavhengig av bærekraftsmålene var idretten i gang med arbeidet hvor nye standarder tas i bruk, som for eksempel at alle idrettsanlegg som bygges fremover ivaretar de byggekrav som finnes. Det er imidlertid ikke noe eget opplegg for oppgradering av gamle idrettsanlegg, slik at man sikrer om de er miljøvennlige.

²² Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

Flere idretter bruker naturen som sin trenings- og konkurransearena. Det er allerede økt bevissthet hos orienteringsløpere hva gjelder bruk av myrområder. Skiidretten bruker også myrterreng og kan lære av O-idretten, slik at naturen brukes, men at ikke bruken blir for ensidig.

Bruk av idrettsanlegg er sammensatt, slik at både eiere (som regel kommune) og driftere (som regel idrettslag) må ha kontroll og god dialog om anlegg/områder og dets bruk. Når det gjelder granulat for eksempel, oppstår miljøforurensingen i det granulatene forlater fotballbanen. Det har vært stor jubel for kunstgressbaner, men når levetiden til kunstgressbaner bare er på ca. 10 år, gjør det at disse banene blir lite bærekraftige over tid.

Tiltak rapportert fra idretten

Skiforbundet har satt ned et miljøutvalg som har sett på hvordan skiidretten påvirker de 17 bærekraftsmålene. De har også startet opp igjen med prosjektet «Hvit vinter» (versjon 2.0).

Delmål 6.3 kan knyttes til deres anlegg og arrangement, samt fluor og andre kjemikalier brukt i skiidrett-sammenheng. Når det gjelder fluor er det nå forbudt å bruke for enkelte konkurranse-årganger, og målet er at fluor skal fases helt ut. Utfasing av fluorbruk betyr også en holdningsendring blant skifolket og overivrige foreldre.

Delmål 6.4 til kan knyttes til Skiforbundets snøproduksjonsmetoder, og her har de både i Skipolitisk dokument (SPD) og i Skiforbundets utviklingsmodell (SUM) skrevet følgende: «Det må arbeides med klimavennlige løsninger for snøproduksjon og teknologi for bevaring av snø» og «Skiforbundet skal arbeide for snøsikre skianlegg gjennom å bidra til utvikling av klimavennlig snøteknologi».

Skiforbundet har startet et prosjekt som heter «Snow for the future» hvor SINTEF og NTNU i samarbeid med internasjonal industri skal arbeide for mer miljøvennlig snøproduksjon. Skiforbundet er pådriver her. Målet er at snøproduksjonen blir et null-spill ved at man lager snø og varme samtidig.

Med tanke på at snøgrensen stadig stiger, blir det viktig å lage snø til folket i stedet for at folk skal kjøre langt (som ikke er bærekraftig) for å komme til snøen.

Videre ønsker Skiforbundet å bevisstgjøre viktigheten av å begrense eller forby engangsplast, og å være med å endre atferden til tilskuere på arrangement, både internt i organisasjonen og i kretser og klubber.

Det jobbes hos flere særforbund på dette området, som eksempel «Plastsmart idrett», et plastprosjekt i regi av WWF med fokus på avfall på arrangement. Noen forbund setter krav til sine kles- og utstyrsleverandører. Orientering tenker de generelt sett setter igjen et positivt avtrykk for miljøet.

For flere idretter er vann svært viktig, for eksempel brukes det mye vann i ishallene. Noen har knyttet vannprosjekter til sine verdenscup arrangement. Noen forbund har inngått samarbeid med Skandinavisk forskningsstiftelse (STERF), samt bidratt i arbeid knyttet til rene hav og elver.

Fotballforbundet har stort fokus på kunstgress og granulatsproblematikken. De ønsker ikke å slutte med kunstgress, men forsker på hvordan gjøre fyllet i kunstgressbaner bedre for utøvere og miljøet. De har et mål om mindre plast i kunstgressproduksjonen. Forbundet ser også på hvordan strenge tiltak kan hindre at granulats havner i naturen. De vil sette opp fysiske sperringer rundt banene, inkludert opplegg for håndtering av snø og regnvann/overvann, samt gjenbruk av fyllmaterialet. I tillegg har utformingen av fotballarenaene og området rundt endret seg mye, som gagnar miljøet ved at granulatene forblir på området. Fremtidige kunstgressbaner som anlegges skal baseres på bærekraftige løsninger for innkjøp, miljø, drift/vedlikehold og gjenbruk/resirkulering.

7 REN ENERGI TIL ALLE

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

7.2 Innen 2030 betydelig øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk.

SKAGERAK ARENA OG ODDs BALLKLUBB

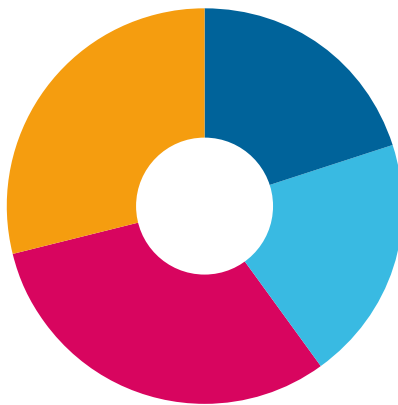
På taket av stadion er 4300 kvadratmeter dekket av solceller. Der produseres det nok energi til å forsyne stadionanlegget og vel så det med fornybar elektrisk strøm.

Batterilageret lagrer overskuddsenergi og jevner ut effekten når flombelysningen skrur på under hjemmekampene. Smartteknologi gir lavest mulig energibruk ved oppvarming av gressmatta. Skagerak Energilab er Norges største testanlegg for fornybar elektrisk energi.

MÅL 7 – REN ENERGI TIL ALLE

Dette målet favner bredt og er viktig, også for idretten. Flere idretter, spesielt idrettslag, jobber med mer og bedre energieffektive anlegg. For å nå dette målet må det en oppgradering til på en rekke idrettsanlegg, som igjen krever økonomi og tillatelser fra kommuner/grunneiere.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet²³: 7. Ren energi til alle

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Idrettsprogrammer og aktiviteter kan støtte tiltak som tar sikte på å utvikle energiforsyningssystemer og sikre tilgang til energi. Idretten har stort potensiale til å bruke sin påvirkningskraft og spennvidde for å utfordre på dette punktet.

Idrett kan være et forum for diskusjon og markedsføring av energieffektivitet. Det kan fremme energieffektivitet og ren energi gjennom felles arbeid av relevante interessenter. Idrettsanlegg og sportsbegivenheter kan bidra til mål om fornybar energi, energieffektivitet og tilgang til ren energi ved å respektere standarder og anbefalinger i disse forhold. Her kan måten Bislett Games har endret sin visjon og sitt sponsoropplegg på være et eksempel til etterfølgelse for andre arrangement.

Sportsinfrastruktur kan fremme organisasjonsmodeller som tar i bruk ren og bærekraftig energibruk.

Tiltak rapportert fra idretten

Eksempel på fornuftig energibruk på en rekke utendørsanlegg, spesielt kunstgressbaner, er tidsbryter for lys, som tilpasses årstidene (mørkt/lyst).

Skiforbundet har fra sesongen 2019/2020 lagt inn i sine arrangementavtaler at de oppfordrer til fossilfri oppvarming av VIP-telt/ publikumstelt/frivilligtelt og lignende. SINTEF og NTNU, i samarbeid med internasjonal industri, skal arbeide for mer miljøvennlig snøproduksjon. Skiforbundet er pådriver i dette prosjektet som heter «Snow for the future». Følgende webside er opprettet hvor blant annet Skiforbundet og Skiskytterforbundet er involvert: <https://snøkompetanse.no/>. Dette skal være skiidrettens senter for praktisk kompetanse i energi- og kostnadseffektiv produksjon, lagring, preparering, bevaring og behandling av snø.

²³ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

Seilforbundet jobber med ren energi til alle, ved å tenke på all logistikk knyttet til sine arrangement. Det er mye seilutstyr som skal fraktes, og det gjør at å sykle/gå til konkurranser, eventuelt ta offentlig kommunikasjon, ikke er mulig. Det vurderes derfor om man fremover skal gå over til at arrangørklubb stiller med båt, slik at dette ikke må transporteres. Seilforbundet har også tatt tak i følgebåt-biten. Ofte er det mange foreldre til stede på arrangement, og de er der med store ribber med utendørsmotorer som kjører opp og ned langs arenaen. Nå må foreldrene ligge i ro, med motoren slått av, et sted. Dette minimerer utslipp fra bensin-/dieselmotorer. De har i tillegg dialog med firma(er) om å elektrifisere klubbens egne følgebåter.

Foto: Jens Erik Thyholdt, NM-veka

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

13.2 Innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging på nasjonalt nivå.

13.3 Styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer og deres evne til tidlig varsling, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om dette.

PLASTSMART IDRETT

«Plastsmart idrett» har vært et samarbeid mellom Norges idrettsforbund og WWF Verdens naturfond siden 2019. Målet var å kartlegge plastbruken, utarbeide et veikart og identifisere måter å nå ut med relevante tiltak for idretten. Dette skal redusere bruk av unødvendig engangspplast innenfor norsk idrett og minimere plastavfall som kommer på avveie. Dette er gjort mulig ved hjelp fra engasjerte folk i hele idretten.

24 Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund: Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

MÅL 13 – STOPPE KLIMAENDRINGENE

For at vi skal kunne stoppe klimaendringene, må alle deler av samfunnet minimere sine klimagassutslipp. Målet om å stoppe klimaendringene er en langvarig prosess, hvor noen idretter er på vei, mens andre ikke har reflektert over hvordan idretten faktisk påvirker samfunnet rundt oss. Norge har under Parisavtalen tatt på seg en forpliktelse til å redusere utslippene av klimagasser med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent i 2030 sammenlignet med nivået i 1990, og idretten har et selvstendig ansvar for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene nås.

For idretten betyr det blant annet å tenke nytt knyttet til anleggs- politikk.

Transportutslipp er et av områdene idretten må minimere sin påvirkning. Det er mye press på urbane områder. Boliger prioriteres i stedet for grøntareal og idrettsområder, og dette fører til at anlegg bygges lengre unna folk, som igjen fører til mer transport-utslipp ved reise til/fra trening og konkurranse. Næranlegg kan korte ned ugunstig reisevei, samt sikrer mindre klasseskiller innad i idretten.

Det bør vurderes hvordan idretten kan endre reisemåter og reisevaner uten at det går ut over gleden ved å drive aktivitet. Å benytte utslippsfri transport, samkjøring og kollektivtransport er vesentlig.

Anlegg må også bygges på mest mulig bærekraftig vis. Arealbruk, materialer, byggeprosess og varighet er alle elementer å vurdere for å redusere skadelige klimagassutslipp.

Produksjon, frakt, bruk og avhending av utstyr i idretten er også en stor utslippspost. Det er et stort potensiale for mer gjenbruk av utstyr, ikke kjøpe mer utstyr enn man trenger, og ikke minst sette krav til hvordan det utstyret og de produkter man faktisk trenger, skal være produsert og fraktet. Idretten er en stor innkjøper, og det vil ha stor betydning å jobbe målrettet med leverandørkjeden slik at bærekraftige løsninger og produkter blir lett tilgjengelig og konkurransedyktig på pris.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet²⁴: 13. Stoppe klimaendringene

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Idretten kan jobbe for inkluderende og grønne friområder som kan brukes til idrett og andre fysiske aktiviteter. Tilgjengelig infrastruktur, fasiliteter og relaterte tjenester kan bidra til å skape inkluderende, trygge og sunne lokalsamfunn.

Idrett kan fremme bruken av offentlige rom der forskjellige deler av befolkningen og marginaliserte grupper kan samhandle og skape vennlige forhold. Idrett kan redusere antisosial atferd ved å tilby fasiliteter og muligheter i områder som er berørt av fattigdom og lav sosial utvikling.

Når det gjelder naturressurser, kan bærekraftig styring og effektiv bruk forbedres i sportssammenheng. Idrettsbaserte aktiviteter som involverer naturressurser, for eksempel utendørs idrett, kan være plattformer for å fremme ansvarsfull bruk av naturressurser.

Idretten kan oppmuntre til bærekraftig turisme og livsstil, så vel som bærekraftige reiselivsprodukter og tjenester, for eksempel i vertsbyer for sportsarrangementer. Idretten kan utdanne turister på måter å minimere reisefotavtrykket sitt og fremme øko-mobilitet, for eksempel når de deltar på idrettsbegivenheter. Det kan skape synergier og samarbeid innen turisme og engasjere relevante interessenter i bærekraftig praksis, som rapporterer om sin innvirkning på miljøet.

Idrett kan styrke bærekraftig utvikling av byer ved å bidra til at anlegg bygges med den mest moderne ressurs- og energieffektiviteten, og ved å vurdere retningslinjer og prosedyrer med merking av anskaffelsesstandarder.

Tiltak rapportert fra idretten

I strategiplan/langtidsplan til Studentidrett for 2020–2024 ønsker Studentidretten å være en bærekraftig og miljøvennlig organisasjon. Organisasjonen skal jobbe med hvordan egne mesterskap og samlinger gjennomføres, samt gjøre prinsippene for reisestøtten «grønnere».

Motorsport ønsker å ha et miljøfokus. De har et anleggs- og teknologi-utvalg som jobber med støy og bærekraft. Forbundet har laget et klimagassregnskap for sine grener og oppfordrer alle særforbund til å gjøre tilsvarende. Oppsettet kan gjøres tilgjengelig for alle idretter, og man vil da lettere kunne sammenligne heller enn å synse om hvilke idretter som setter igjen et negativt klimavtrykk. Dette igjen for å kunne gjøre endringer i idretten målrettet.

Resultatet for motorsportsgrenene var ifølge dem selv ganske bra, med mindre utslipp enn man kanskje kan tro. Det er lite utslipp knyttet til trening og/eller konkurranse, men til og fra arenaen er klimautslippet verre. Motorsportanlegg ligger som regel litt unna allfarvei, og det er ofte få muligheter for å kunne benytte offentlig kommunikasjon. De ønsker seg et flerbruksanlegg, hvor alt er hel-elektrisk og i nærheten av by.

Orienteringsforbundet oppfordrer alle til å ta offentlig kommunikasjon til arrangementer og/eller benytte samkjøring for å komme til arenaer der O-løp skal foregå. De har også fokus på at det ikke skjer forsøpling på arenaene de bruker, samt setter frem bøtter slik at man kan kildesortere avfallet. De har tatt i bruk HIBAS-doer for bedre toalett håndtering, slik at ikke toalett-papir og annet blir liggende igjen i naturen. O-sporten er en lavkostidrett ved at det man trenger for å utøve idretten, er sko med knotter og enkelt treningstøy, som man stort sett uansett har.

Skiforbundet ønsker å sikre rutiner slik at arrangører innfører miljøsertifiseringstiltak og miljøvennlige tiltak. Dette er nedfelt i Skipolitisk dokument (2016–2020). VM i snøsport for parautøvere på Lillehammer samarbeidet med WWF og et plastsmart arrangement. Organisasjonskomiteen hadde en egen bærekraftsansvarlig og var også Miljøfyrtårnsertifisert.

Noen av forbundets grener har innført konkrete tiltak. Hopp har samarbeid med Mitsubishi, slik alle i støtteapparatet kjører ladbare hybrider. Langrenn reduserer antall flyreiser ved at færre i støtteapparatet reiser av gangen, og de har begynt med flere telefonmøter enn fysiske møter. Freeski har samarbeid med POW om pant av flasker på alle norgescuprenn – dette med mål om å bevisstgjøre alle tilskuere om bruken av engangsplass.

Brettforbundet, med grenene skateboard, snowboard og bølgesurfing, er svært avhengig av naturen. De trenger snøen og rent hav for å drive med sin idrett. Forbundet har et eget vedlegg til sin strategi som handler om bærekraft. For å være med å sikre at de kan fortsette med sine idretter, har de mye dialog med klubbene vedrørende arrangement. De avholder flere norgescuprenn samtidig, da dette gjør at det blir færre reiser, som er bra både for miljøet og økonomien til utøverne. Dette gjør også at man ikke trenger å lage mye ekstra kunstsno veldig mange steder.

Under covid-19 ble det for skateboard-NM gjennomført kvalifisering digitalt via Instagram. For langrenn junior var det færre og kortere reisevei til konkurranser. Nedstengingen av samfunnet gjorde at idretten måtte tenke nytt hva gjelder koordinering og gjennomføring av konkurranser/arrangement. Møtevirksomhet ble i stor grad gjennomført digitalt. Begge deler ga i perioden reduserte transportutslipp. Selv om covid-19 først og fremst ga store utfordringer for idretten og samfunnet, har vi også tatt med nyttige erfaringer.

Friidrettsforbundet har flere samarbeidstiltak med sine sponsorer, slik som «Rydde-uka» med RagnSells og «Plogger» med Gjensidige. De har laget «Norsk Friidretts Miljøveileder» og gjennomfører et miljøambassadørløp. Alle nasjonale mesterskap er kontrakt-pålagt å ha egen miljøstrategi og miljøansvarlig ved sitt arrangement.

Flere forbund rapporterer at de arbeider for en terminliste med mindre transportbehov, mindre reisebelastning og utvikling av en konkurransestructur som reduserer behovet for lange reiser. De prøver å tenke på klimagassregnskap, støymålinger og utøvelse av aktiviteter innenfor et godt tilrettelagt regelverk.

Luftsport har satt i gang et elfly-prosjekt, og har fokus på mindre bruk av fossil energi i utførelsen av idretten.

Utviklingen av å endre møtestruktur som begrenser behov for reiser, har blitt kraftig fremskyndet i covid-19-perioden.

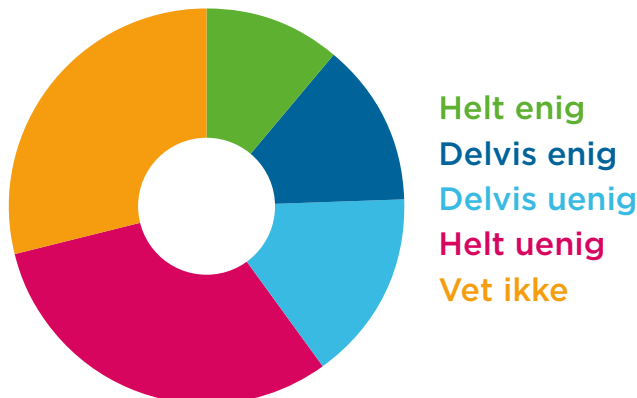
RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

14.2 Innen 2020 forvalte og verne økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte for å unngå omfattende skadevirkninger, blant annet ved å styrke systemenes motstandsevne og iverksette gjenopprettende tiltak for å gjøre havene sunne og produktive.

MÅL 14 – LIVET I HAVET

Flere idretter enn vi tenker over påvirker livet i havet – dette fordi forurensning på land ofte havner i havet. I tillegg har Norge en rekke idretter som konkret bruker havet som sin idrettsarena.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet²⁵: 14. Livet i havet

Betydning for idretten

Flere av våre idretter trenger rene nok vann og sjøområder for at det kan være trygt for en utøver å utøve sin idrett, f.eks. roing, padling, dykking og seiling. Vi må sikre at alle de som utøver disse idrettene, også er sitt eget ansvar bevisst på hva de selv kan gjøre for at naturen de bruker forblir ren i fremtiden.

Alle vannsporter bør ha mål om å utforske og tydeliggjøre hvordan de påvirker livet under vann. Eksempler er alt fra forurensning fra motorsport til dyrevelferd i sportsfiske. Å konkretisere og skape bedre bevissthet rundt negative konsekvenser vil gjøre det lettere å treffe gode tiltak for forbedring.

Tiltak rapportert fra idretten

Dykkeforbundet har siden 2014 hatt fokus på marin forurensning (spesielt plast). Deres utøvere er ikke skyld i denne forurensningen, men de ønsker å utøve sin aktivitet i et rent hav. Dessverre er det mange folk som benytter havner og lignende til søppeltømming. Dykkeforbundet har godt samarbeid med Fiskeridirektoratet, slik at de kan bistå fiskere som har mistet sitt utstyr i havet. Dette hindrer at fiskeutstyr blir til spøkelsesteiner, som igjen er negativt for alt liv under vann. De slipper også fri dyreliv som setter seg fast i fiskeredskaper som blir liggende i sjøen. Dette er et prosjekt som er gjort mulig gjennom midler fra Sparebankstiftelsen.

Forbundet har fått midler fra Handelens miljøfond og har en 50 prosent stilling som følger opp ryddeaksjoner, klima og miljø.

Seilforeninger samarbeider med dykkerklubber i forbindelse med ryddeaksjoner, og de har tatt initiativ overfor Padleforbundet og Roforbundet, slik at de to forbundene også kan bli med på å holde havet rent.

Kampanjen «Hold Norge rent – #likefintsomfør» var de fleste seilene med på sommeren 2020.

²⁵ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

HOLD HAVET RENT

Seilforbundet begynte i 2015 et prosjekt som heter «Hold havet rent», og de er også en del av FN-programmet «Clean Seas». De skaper nå mest engasjement og involvering med sitt egne norske opplegg. Seilforbundet var en av 20 organisasjoner som var involvert i TV-aksjonen i 2020, der pengene gikk til WWF.

Seilforbundet har over lengre tid satt i gang ryddeaksjoner. Dette har vært et holdningsskapende arbeid, og nå er en time med ryddeaksjoner inkludert i alle seil-camper og landslagssamlinger.

Foto: Lill Haugen, NTB

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

15.1 Innen 2020 sikre bevaring, gjenoppretting og bærekraftig bruk av ferskvannsbaserte økosystemer og tjenester som benytter seg av disse økosystemene, på land og i innlandsområder, særlig skoger, våtmarker, fjell og tørre områder, i samsvar med forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler.

MÅL 15 – LIVET PÅ LAND

Livet på land er et mål som berører idretten mer enn det idretten selv innses. Idrett er assosiert med viktige verdier og har vist seg å være en effektiv plattform for å synliggjøre verdier og utdanning. Det må vi derfor bruke som et verktøy for integrering av verdier knyttet til økosystem og biologisk mangfold i utviklingsprosesser.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet²⁶: 15. Livet på land

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Idretten kan gjennom bevisstgjøring bidra til kunnskap om og beskyttelse av økosystemet mange av idrettene er helt avhengige av. Kunnskap om og innsats for bevaring av biologisk mangfold handler om et bevisst og aktivt forhold til de valgene vi gjør. Da trenger vi innsikt i samspillet mellom biologisk mangfold og livsstilsvalg ved å forklare sammenhengen mellom mat, forbruk, kultur og bevaring av biologisk mangfold.

En miljøvennlig organisering av idrettsarrangementer, inkludert bygging av idrettsanlegg og infrastruktur, er viktig både lokalt der små anlegg bygges, og i forkant av store mesterskap hvor større byggeprosjekter settes i gang. Med idretten på laget kan man promotere innovative løsninger og de mest ressurseffektive og rene energitiltakene. Dette arbeidet må gjøres i samarbeid med byggebransjen, hvor idretten må sette krav til miljøtiltak.

Fluor har i en årrekke blitt brukt av skiidretten, da de hele tiden har jobbet mot bedre gli på skiene for en optimalisering i utøvelsen av idretten. Fluor i skismøring er såkalte organiske fluorforbindelser. Det har de siste 15 årene vært en stadig økende bevissthet og bekymring for helse- og miljøeffekter som skyldes utslipp av organiske fluorforbindelser. Fluorforbindelsene spres i miljøet når smøringen slites av skiene mens man går. I tillegg vil det også kunne spres betydelige mengder dersom man ikke samler opp avskrap etter glid når man preparerer (skraper og børster) skiene, samt under produksjon av fluorholdig skismøring. Studier²⁷ har vist at fluor trekkes ned i snøen og blir liggende igjen i bakken. Dette gjør at dyrelivet, via naturen, får fluor i kroppen. Slik sett kan fluor sammenlignes med mikroplast i havet som havner i sjødyr.

²⁶ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

²⁷ Herzke, D., Nygård, T., Heimstad, E.S., Uggerud, H. (2015). *Environmental pollutants in the terrestrial and urban environment 2014* (Miljødirektoratet rapport, M-354/2015) (NILU OR, 24/2015).

Kjeller: NILU <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M354/M354.pdf>;

Tiltak rapportert fra idretten

Motorsport har fokus på biologisk mangfold, da det er mye av dette, og faktisk mer enn andre steder, rundt motorsportbaner. Dette fordi støv virvles opp, som fører til mer pollinering. Forbundet lager en ny strategi til sitt ting i 2021, hvor en rød tråd er overgang til miljømessige alternativer, f.eks. hel-elektriske anlegg, samt en overgang til mer batteri enn diesel-/bensindrevet motor.

Orienteringsforbundet bruker naturen både som sin trenings- og konkurransearena og driver aktivitet i pakt med naturen. Når det tegnes kart til bruk, er dette i dialog med skogeiere, allmenninger, rettighetshavere og kommuner, slik at man tar hensyn til balansert områdebruk – inkludert dyrebruk, hi og reir. I forbindelse med arrangement jages evt. vilt ut av terrenget og inn i viltlommer.

Skytterforbundet melder at de ser på reduksjon av utslipp av tungmetaller fra skytebaner. Deres medlemmer er opptatt av naturen som en viktig ressurs som må vernes, og idretten bidrar til økt oppmerksomhet på naturforvaltning ved at aktiviteten har så tett nærhet til friluftslivet.

ØKONOMISK BÆREKRAFT

Den økonomiske dimensjonen av bærekraftig utvikling handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn.

Under økonomisk bærekraft har vi samlet fem av FNs bærekraftsmål. Disse fem bærekraftsmålene omfatter til sammen 37 delmål²⁸.

I verden i dag er det et økende gap mellom fattige og rike. Verdens åtte rikeste eier like mye som halvparten av jordas befolkning²⁹.

Fattigdom og ulikhet er en kilde til uro og splittelse i befolkningen og kan gi grobunn til konflikt og politiske opprør. Dette truer en bærekraftig utvikling. Jevnere fordeling av ressurser og god og trygg tilgang til offentlige tjenester, som helse og utdanning, er viktige forutsetninger for et fredelig og rettferdig samfunn.

I tillegg til å fordele mer rettferdig må vi også endre måten vi bruker ressursene våre på, for å få en bærekraftig utvikling. Hvis alle mennesker på jorda skulle hatt samme forbruk som mennesker i Norge, hadde vi hatt behov for 3,6 jordkloder. Sammenligner vi for eksempel med forbruket til Indias befolkning, ville vi kun trenge litt mer enn en halv jordklode.

Økonomisk vekst er viktig, særlig for fattige land, slik at det kan skapes nye arbeidsplasser og skatteinntekter til å betale for velferdstjenester som skoler og sykehus. Denne veksten må være bærekraftig, slik at vi ikke ødelegger jordas ressurser. En slik grønn vekst kan skje ved å bruke energi som ikke forurenser, og ved at vi finner smartere måter å løse våre utfordringer på.

²⁸ I tillegg er det 14 egne delmål, såkalte bokstavmål, som særlig retter seg mot utfordringer i lav- og mellomtektsland.
²⁹ Oxfam 2016

8

ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

8.6 Innen 2020 betydelig redusere andelen unge som verken er i arbeid, under utdanning eller opplæring.

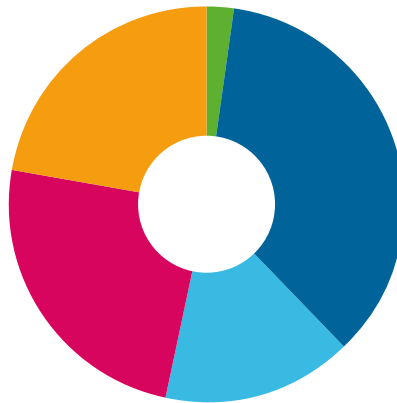
8.7 Treffe umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnarbeid forbyes og avskaffes, herunder rekruttering og bruk av barnesoldater, samt avskaffe alle former for barnarbeid innen 2025.

8.8 Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, herunder arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, samt arbeidstakere i vanskelige arbeidsforhold.

MÅL 8 – ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

Det voksende omfanget av sportsindustrien, og dens bånd til andre sektorer, gir muligheter for økonomisk vekst og anstendig sysselsetting innenfor norsk idrett. Idrett kan gi økt samfunnsengasjement, og det kan motivere til mobilisering av samfunnet og vekst av økonomiske aktiviteter knyttet til idrett.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet³⁰: 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Store idrettsarrangement har de siste årene fått søkelys på seg på grunn av utfordringer knyttet til arbeideres rettigheter. Et mer proaktivt arbeid for å sikre menneskerettigheter og arbeideres rettigheter kan ha store og positive lokale og regionale virkninger.

Idretten som arbeidsplass skal være en inkluderende arbeidsgiver som fremmer likestilling, mangfold og deltakelse på arbeidsplassen. På den måten bidrar idretten til en inkluderende økonomisk vekst. Utdanningsprogrammer gjennom idretten gir muligheter for unge mennesker til å tilegne seg ferdigheter og komme inn på arbeidsmarkedet.

Idrettsarrangementer kan ha varige effekter hvis bærekraft er en av pilarene man bruker i planleggingen. På den måten vil effekten og gjenbruk av arenaer bidra positivt både til idrett og bærekraft. «Sportsturisme», inkludert turisme som involverer store idrettsarrangementer, kan skape arbeidsplasser og fremme lokal kultur og produkter.

Idretten er ansvarlig for en stor andel av produksjonen av sportsrelatert utstyr. Det bør være idrettens ansvar å påse at produksjonen er i tråd med arbeidsstandarder og særlig fri for tvangs- og barnarbeid og diskriminering av alle former.

Idretten har et stort ansvar som arbeidsgiver. Det er i dag mange eksempler på engasjementer og midlertidige ansettelser i norsk idrett, både på lokalt, regionalt og sentralt nivå.

³⁰ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

Tiltak rapportert fra idretten

Idretten kan gjennom å satse på unge i lederverv, trener- og dommerroller bidra til å redusere andelen unge som verken er i arbeid, under utdanning eller opplæring.

Norsk idrett ønsker at unge mennesker skal ta større ansvar for egen idrettshverdag og eget idrettsmiljø. Dette krever kompetanse, og at ungdommen får plass til å være med der beslutningene tas, både i idrettslagene og på krets- og forbunds nivå. Den beste læringsarenaen for de yngste lederne er i eget idrettslag, med en mer erfaren kontaktperson i idrettslaget som kan følge opp den unge lederen i starten.

De fleste særforbund krever at utøvere over 13 år skal ha lisens som inneholder forsikring. Denne forsikringen gjelder ved aktivitet og reise knyttet til organisert trening og konkurranser i regi av særforbund og klubb.

Flere særforbund vet at de er med på å skape arbeidsplasser for både ungdom og voksne, og er opptatt av at trenere og aktivitetsledere skal få godtgjørelse.

Foto: Marita Aarekol, Bergens Tidende, NTB

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

9.4 Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med en mer effektiv bruk av ressurser og større anvendelse av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet.

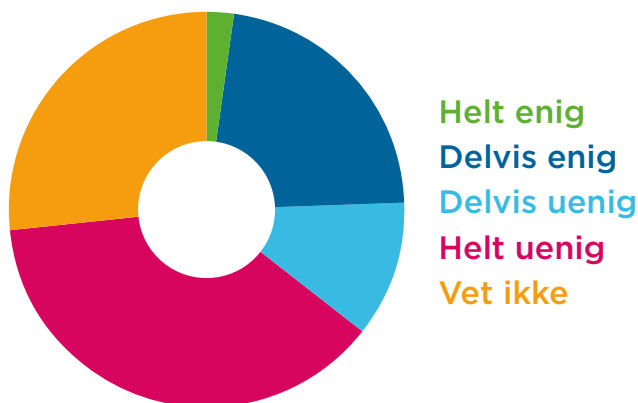
SNOW FOR THE FUTURE

«Snow for the Future³²» er et internasjonalt prosjekt for å utvikle kostnadseffektiv og klimavennlig snøproduksjon i alpin- og langrennsanlegg. I 2017 fikk forskere fra NTNU og SINTEF millionstøtte fra Kulturdepartementet for å starte dette prosjektet. Med seg på laget har de Norges Skiforbund, Trondheim kommune og Norges Skiskytterforbund. Hovedmålet er å utvikle ny teknologi for energieffektiv produksjon av kunstsnø, uavhengig av utetemperaturen og dermed inkludert snøproduksjon i plussgrader. Prosjektet tar sikte på en bærekraftig snøproduksjon med et begrenset miljøavtrykk. Prosjektet har stor nasjonal og internasjonal interesse, og det jobbes nå med å finne egnede industripartnere.

MÅL 9 – INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

Skal idretten være med på å oppfylle bærekraftsmålene og samtidig opprettholde «idrettsglede for alle» er det helt nødvendig å se på nye måter å løse infrastruktur på og ta i bruk mer teknologi for en mer bærekraftig idrett.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet³¹: 9. Innovasjon og infrastruktur

Betydning for idretten

Noen av utfordringene knyttet til idrettens påvirkning på miljø, forbruk av energi og infrastruktur kan kun endres hvis idretten finner gode og innovative løsninger i samarbeid med næringsliv og andre partnere. Disse utfordringene er for komplekse for idretten selv og krever en felles innsats og gode samarbeid.

Et relevant og aktuelt eksempel er gummigranulat på norske kunstgressbaner. De aller fleste av Norges 1750 kunstgress fotballbaner inneholder tungmetaller og gummigranulat. Hvert år rehabiliteres eller erstattes 100-150 baner. TV 2 avslørte i 2019 at kunstgressbanene ender opp i naturen. Idretten, med Norges Fotballforbund i spissen, samarbeider derfor nå med kommuner, fylkeskommuner og statlige bane- og anleggseiere om å finne mer miljøvennlige kunstgressmatter. Leverandører, produsenter og forhandlere utfordres til å få fortgang i utviklingen av mer miljøvennlige kunstgressanlegg som i tillegg tilfredsstillende funksjonalitet og lavere driftskostnader.

Kunstgressbaner som bruker plastholdig, løst fyllmateriale står ifølge en rapport fra Mepex for et årlig utslipp av ca. 1500 tonn gummigranulat og er dermed en betydelig bidragsyter til utslipp av mikroplast i Norge. Selv om mange av kunstgressbanene i Norge har praksis for å samle opp granulat, gjør mangel på rutiner og effektive oppsamlingsløsninger at granulat slippes ut i naturen³³.

Det har vært økende oppmerksomhet omkring problematikken rundt mikroplast og kunstgressbanenes bidrag til dette problemet de senere årene.

³¹ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund: Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

³² <https://www.sintef.no/prosjekter/snow-for-the-future/>

³³ <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M545/M545.pdf>

og den nest største kilden til slik spredning i dag. Det er per i dag ikke praktisk mulig å erstatte all bruk av plastholdig fyllmateriale i kunstgressbaner, men et betydelig potensial i å redusere tapet av fyllmateriale ved hjelp av fysiske tiltak. De viktigste tiltakene vil være en fysisk barriere rundt banen og mer kontroll og en plan for drenering og snørydding. Dette er tiltak som kan medføre betydelige kostnader.

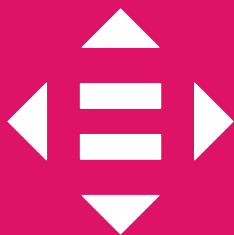
Tiltak rapportert fra idretten

«Snøkompetansesenteret» er en praktisk del av forsknings- og utviklingsprosjektet «Snow for the future». Dette kompetansesenteret er nettbasert og vil dele og spre kunnskap relatert til temperatur-uavhengig snøproduksjon, snølagring og preparering av skiløyper, i tillegg til å virke som et internasjonalt forsknings- og innovasjonsnettverk. De offisielle partnerne i prosjektet er: Norges Skiforbund, Norges Skiskytterforbund, Trondheim kommune, Sintef og NTNU.

Både Motorsportforbundet og Luftsportforbundet har et mål om å utvikle sine idretter til mer bærekraftige ved for eksempel å få til en overgang med å bruke elektriske motorer. Motorsport ønsker seg fullelektrisk multianlegg i nærheten av by-område og Luftsportforbundet er en aktiv aktør i prosjekt for innføring av elektriske fly.

10 MINDRE ULIKHET

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

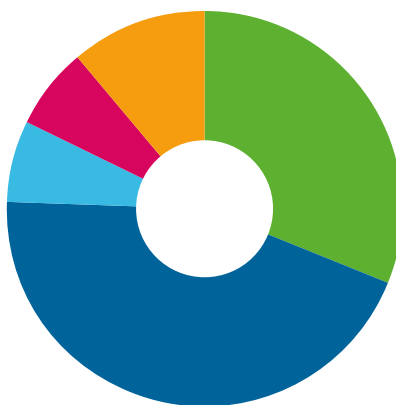
10.2 Innen 2030 sørge for å myndiggjøre alle og fremme deres sosiale, økonomiske og politiske inkludering, uten hensyn til alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.

10.3 Sikre like muligheter og redusere forskjellsbehandling, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet.

MÅL 10 – MINDRE ULIKHET

Retten til likhet og ikke-diskriminering er en hjørnestein i folkeretten. Idrett må ha fokus på likestilling og tjene som en plattform for å fremme verdien av mangfold. Interessenter i idretten kan forsterke budskapet om likhet og respekt for mangfold. Like muligheter oppnås i og gjennom idrett ved å øke bevisstheten rundt eksisterende ulikheter og etablere verdigrunnlag og tiltak som har som mål å redusere dem.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet³⁴: 10. Mindre ulikhet

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Idrett, inkludert store idrettsbegivenheter, kan brukes til å feire og verdsette mangfold. Idretten kan fremme gjensidig forståelse og adressere diskriminerende praksis og ulike former for diskriminering.

Deltakelse i idrett gir muligheter for å styrke mennesker med nedsatt funksjonsevne – idretten viser frem evne, ikke funksjonshemming. Dette fremmer respekt og fører til økt bevissthet. Idrett kan derfor brukes effektivt til inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, rase, etnisitet, opprinnelse, seksuell legning, kjønnsidentitet, religion, økonomi eller annen status.

Populariteten og idrettens utstrekning gjør den til et egnet verktøy for å takle ulikhet i områder og befolkninger som er vanskelige å nå.

Innenfor norsk toppidrett er det store kjønnsforskjeller og avvik mellom herre- og kvinnegull. Ingen av verdens beste idrettsnasjoner er mindre likestilte enn Norge målt i antall olympiske gull og toppl plasseringer i verdenscupen. Ingen har større avvik mellom herrene og kvinnenes gullandel i kvinnes mest likestilte land.

På alle nivåer i idretten, lokalt, regionalt og sentralt, finner vi et stort flertall av menn i idrettsstyrer og lederverv (se mål 5).

Idretten har nulltoleranse for rasisme, diskriminering og seksuell trakassering. Over tid har det blitt utviklet veiledere som skal gjøre det enkelt å rapportere, håndtere og reagere på trakassering og overgrep som eventuelt skjer i idretten. Likevel skjer denne typen overgrep i idretten, og det er en utfordring som kan ha alvorlige konsekvenser for de som blir rammet.

³⁴ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

Det jobbes med å senke terskelen for å si ifra om diskriminering og overgrep i idretten. Eksempelvis ser vi at utøvere og tilskuere blir utestengt fra idrettsarenaen over en viss tid når de bryter reglene.

Inkludering i idrettslag er en tilskuddsordning hvor idrettslag kan søke om midler for å tilby aktivitet som er åpne, uforpliktende og gratis for barn og unge mellom 6-19 år.

Andelen mennesker med funksjonsnedsettelse som driver med organisert idrett, er lavere enn i befolkningen ellers. På oppdrag for Norges idrettsforbund og i samarbeid med Beitostølen Helse- og idrettsenter har Oslo Economics siden oktober 2019 utarbeidet en rapport som belyser paraidrettens behov og hvilke tiltak som må til for å styrke deltakelsen i målgruppen. Rapporten er delt inn i fire overordnede behovskategorier: tilbud, informasjon, mobilisering og varig deltakelse. Et riktig tilrettelagt tilbud, målrettet informasjon og større innsats for å overbevise potensielle utøvere, mer bruk av lokale krefter og flere kompetente trenere er noen av de viktigste tiltakene som løftes frem i rapporten.

Det er vist en klar sammenheng mellom lav husstandsinntekt og lavere deltagelse i idrettsaktivitet. Mange barn og unge forsvinner fra idretten på grunn av familiens økonomiske situasjon. Dette har idretten satt i gang en rekke tiltak for å hindre. I Fritidserklæringen fra 2016 gikk NIF, sammen med staten, kommunene og resten av frivilligheten, inn for en felles innsats slik at alle barn og unge, uavhengig av familiens økonomi, skal få delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet. Fritidserklæringen bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Norges idrettsforbund inngikk i 2017 en samarbeidsavtale med BUA for å gjøre det enklere for idrettslag å tilby gratis utlån av sportsutstyr i sitt lokalmiljø. BUA er en nasjonal forening og nettverk av utstyrsordninger som skal gjøre det enklere for barn og unge å låne utstyr til idrett og friluftsliv, helt gratis.

Idretten er også en del av ALLEMED-nettverket som jobber for å gjøre det lettere å inkludere alle barn og unge i fritidsaktivitet, uavhengig av familiens økonomi. ALLEMED er et gratis informasjons- og handlingsverktøy utviklet med ønske om å øke kunnskap om utenforskap som følge av fattigdom blant barn og unge, samt øke inkluderingen av disse barna.

Tiltak rapportert fra idretten

Lik premiering uavhengig av kjønn er et av områdene som per i dag ikke er oppfylt i idretten. Flere idretter jobber med at pengepremier skal være like uavhengig av kjønn.

Det er viktig for særforbundene at de generelt sett har et tilbud til alle, uavhengig av økonomi, bakgrunn, alder, kjønn og legning. Man ønsker å ha nulltoleranse for rasisme. Det er viktig å spre kunnskap, ha tydelige holdninger og gode varslingssystemer.

Flere forbund har fokus på paraidrett og et samarbeid med Stiftelsen VI.

Særforbundene håper at ved å motivere unge og kvinner til engasjement og utdanning, er man med på å redusere mannsdominansen i idretten.

Idretten kan bygge broer, og man jobber også her internasjonalt. Det er innen noen idretter satt i gang et arbeid med nasjonalt og internasjonalt regelverk for å redusere kulturelle eller religiøse barrierer for deltagelse, for eksempel bekledningsregler, og for bedre å tilrettelegge for deltagelse for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Idrett, inkludert store idrettsbegivenheter, kan brukes til å feire og verdsette mangfold. Idretten kan fremme gjensidig forståelse og adressere diskriminerende praksis og ulike former for diskriminering.

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

11.3 Innen 2030 oppnå en mer inkluderende og bærekraftig urbanisering med mulighet for en integrert og bærekraftig bosettingsplanlegging og -forvaltning som gir medbestemmelse i alle land.

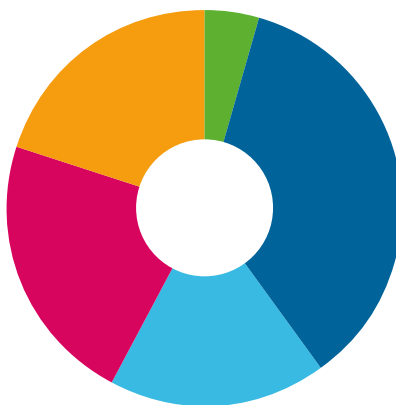
11.7 Innen 2030 sørge for allmenn tilgang til trygge, inkluderende og lett tilgjengelige grøntområder og offentlige rom, særlig for kvinner, barn og eldre samt personer med nedsatt funksjonsevne.

11.6 Innen 2030 redusere negative konsekvenser for miljøet i storbyene målt per innbygger, blant annet ved å legge særlig vekt på luftkvalitet samt offentlig og annen form for avfallshåndtering.

MÅL 11 – BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

Infrastruktur og rom for idrett, kroppsøving og fysisk aktivitet i by- og kommuneplanlegging kan bidra til å støtte, utvikle og opprettholde aktiv og sunn livsstil for innbyggerne, samt bygge inkluderende og bærekraftige lokalsamfunn.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet³⁵: 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

UN Habitat, FNs bosettingsprogram, indikerer at minimum 15 prosent av byområdene bør tildeles til åpne og grønne områder og offentlige fasiliteter. Å integrere muligheter for idrett, kroppsøving og fysisk aktivitet i slike rom og i bymiljøer kan ha omfattende og langsiktige positive konsekvenser. Det er viktig at idretten har en stemme i byutvikling og kommuneplaner, slik at tilgang til grøntområder, og idrettsanlegg prioriteres.

Plassering av idrettsanlegg og infrastruktur knyttet til transport er viktig for å sikre tilgang for barn og unge, samt reduserte utslipp fra transport til og fra anleggene.

Tiltak rapportert fra idretten

Idretten jobber og må fortsette å jobbe med å sikre gode og gratis nærmiljøanlegg, slik at tilgangen skal være enkel for alle. Det skal i tillegg være tilgang til gode friområder for nærfriluftsliv. Dette krever at de som bygger nye boligområder har krav på seg til å tilrettelegge for slike muligheter.

Samarbeid mellom idretten og næringsliv om å tilby gratis og åpne idrettsarrangementer eller aktivitetsdager skjer, men bør kunne gjøres oftere.

Mange idrettslag anbefaler at de som har mulighet, går eller sykler til trening og/eller konkurranse. Dette forutsetter dog at veien mellom hjemmet og idrettshallen/anlegget oppleves trygg.

Det pågår et arbeid med klubb utvikling som fremmer samhold, fellesskap, mestring, bedrer psykisk helse og minsker utenfor-skap. Herunder tiltak for likestilling mellom kjønnene og inkludering.

³⁵ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

12.3 Innen 2030 halvere andelen matavfall per innbygger på verdensbasis, både i detaljhandelen og blant forbrukere, og redusere svinn i produksjons- og forsyningskjeden, herunder svinn som følge av dårlig lagerkapasitet etter innhøsting.

12.4 Innen 2020, og i samsvare med internasjonalt vedtatte rammeverk, oppnå en mer miljøvennlig forvaltning av kjemikalier og alle former for avfall gjennom hele deres livssyklus, og betydelig redusere utslipp av kjemikalier og avfall til luft, vann og jord for mest mulig å begrense skadevirkningene for menneskers helse og for miljøet.

12.5 Innen 2030 betydelig redusere avfallsmengden gjennom forbud, reduksjon, gjenvinning og ombruk.

12.6 Stimulere selskaper, særlig store og flernasjonale selskaper, til å innføre bærekraftige arbeidsmetoder og integrere informasjon om bærekraft i sine rapporteringsrutiner.

MÅL 12 – BÆREKRAFTIG FORBRUK OG PRODUKSJON

I norsk kontekst er mål 12 om bærekraftig forbruk og produksjon det målet vi er lengst unna å nå. Idretten har også stort forbedringspotensial på dette området, både når det gjelder avfall, inkludert matavfall, på arrangementer – og det å sikre at produkter og utstyr i idretten er produsert og distribuert på en bærekraftig måte.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet³⁶: 12. Ansvarlig forbruk og produksjon

Helt enig
Delvis enig
Delvis uenig
Helt uenig
Vet ikke

Betydning for idretten

Idretten har stort potensiale når det gjelder å minske ressursbruken og bidra til ansvarlig forbruk og produksjon av varer og tjenester innenfor mange sektorer.

Idretten har et ansvar for å fremme bærekraftig forbruk og produksjon gjennom kunnskap og kompetanseoverføring. Idrettens popularitet og utbredelse gir muligheter for bevisstgjøring og deling av informasjon, blant annet om bærekraftig utvikling og naturvennlige livsstiler. En stor andel av befolkningen deltar i eller er involvert i idrettsaktivitet. Budskap om bærekraftig forbruk og produksjon kan spres gjennom sportsprodukter, tjenester og arrangementer.

Gjennom å stille krav til bærekraftige og klimavennlige produkter og tjenester vil idretten påvirke leverandørkjedene og skape marked for grønne løsninger. Idretten har en enorm innkjøpsmuskel. Innarbeidelse av bærekraftstandarder i produksjon og utvikling av idrettsprodukter vil ikke bare redusere idrettens negative miljøpåvirkning, men kunne bidra til bærekraftig forbruks- og produksjonsmønster også utenfor idretten.

Premiering i idretten er en utfordring sett opp mot ansvarlig forbruk og produksjon. I dag anbefales det, gjennom idrettens retningslinjer for både barn og ungdom, at noe premiering forekommer.

Idrettens innkjøpspolicy omfatter per i dag økonomiske aspekter. En langsiktig strategi for bærekraft, som omfatter både økologiske, sosiale og økonomiske aspekter, er ikke på plass. Nytenkning og innovasjon som bidrar til en bærekraftig utvikling, er noe idretten i fremtiden bør oppmuntre til i dialog med leverandører og andre samarbeidsparter.

³⁶ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

Per i dag tar ikke idretten et helhetlig ansvar for å utvikle produkter og tjenester som er mer energieffektive, klimatilpassede og ressursvennlige gjennom hele livssyklusen. Det finnes ingen overordnede strategier for å redusere bruken av farlige stoffer i produkter som idretten går til anskaffelse av. Enkelte særforbund og idrettslag har dette som fokusområder og samarbeider med leverandører og partnere om å utvikle de beste bærekraftige løsningene, men det ligger ingen føringer for dette fra idrettens sentralledd.

I valg av leverandører prioriteres i stor grad de som kan levere best pris, uavhengig av om disse er proaktive og systematiske i arbeidet med sosialt ansvar, miljø, kvalitet, arbeidsmiljø og sikkerhet.

Det finnes heller ingen retningslinjer som sørger for at avfall blir håndtert på en sikker og miljøvennlig måte, og dermed bidrar til høyere ressurseffektivitet, gradvis fossil uavhengighet og sirkulær flyt.

Tiltak rapportert fra idretten

Flere særforbund ser på seg selv som papirløse og heldigitale, og rapporterer at de jobber aktivt med å lage gode digitale løsninger for møteplasser utenom trening og konkurranse, samt ha et minst mulig forbruk.

Idretter etterstreber gjenbruk, utlån av utstyr, bruk av klimavennlig utstyr, samt begrenset materialforbruk. Det er ønskelig å redusere behov for hyppig utskifting av spesialutstyr og bekledning. Idretten samarbeider i mange kommuner med BUA, som er en ideell organisasjon hvor alle kan låne gratis sports- og fritidsutstyr.

Nye arrangementsformer krever mindre transport og har en renere produksjon.

I forbindelse med aktivitetskonsepter er det fokus på retur, resirkulering og avfallshåndtering. Som for eksempel strategi om miljøvennlige løsninger på drikkestasjoner og medaljer/premier.

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

RELEVANTE DELMÅL FOR IDRETTE

17.9 Øke den internasjonale støtten til gjennomføring av en effektiv og målrettet kapasitetsoppbygging i utviklingsland og dermed støtte nasjonale planer for gjennomføring av alle bærekraftsmålene, blant annet gjennom samarbeid mellom nord og sør, sør og sør og triangulært.

17.16 Styrke det globale partnerskapet for bærekraftig utvikling, som følges opp av partnerskap mellom flere interessenter med sikte på å mobilisere og dele kunnskap, ekspertise, teknologi og finansielle ressurser for å bidra til at alle land, særlig utviklingslandene, når bærekraftsmålene.

17.17 Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og private og i det sivile samfunn, på grunnlag av partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier.

MÅL 17 – SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Toppidrettsutøvere vet at ingen blir gode alene. Dette gjelder også for bærekraftsmålene. Man må lære og dele på tvers, for sammen å nå målene.

Vårt særforbund jobber aktivt med dette bærekraftsmålet³⁷: 17. Samarbeid for å nå målene

Betydning for idretten

Den globale rekkevidden, uovertruffen popularitet, bred appell, universell karakter og verdibasert idrettsgrunnlag, samt dens ekstra tilknytning til ungdom, gjør idretten spesielt relevant for å nå bredt ut. Idrett kan katalysere, bygge og styrke nettverk og samarbeid med partnere for bærekraftig utvikling. Idrett kan fungere som en kobling mellom forskjellige sektorer, og kan ta opp et bredt utvalg av temaer, samle ressurser og skape synergier.

Internasjonalt samarbeid

En av idrettens store styrker er at den samler og begeistrer mennesker fra hele verden. Å den måten har idretten store muligheter til å påvirke også utenfor sin egen gren eller arrangement. Idrettsforbundet har tre overordnede verdiområder som vi ønsker å utvikle i internasjonalt samarbeid:

- Godt styresett
- Fair play
- Bærekraft

Idretten har et stort internasjonalt samarbeid som vil være viktig også i et bærekraftsperspektiv. De internasjonale forbundene, den olympiske komiteen, den internasjonale paralympiske komiteen osv., er viktige aktører for å øke kunnskapen i sine medlemsorganisasjoner og bidra til reell implementering.

Flere av de internasjonale idrettsorganisasjonene har startet et eget arbeid med bærekraft. Dette kan være til inspirasjon og hjelp for NIF og særforbundene her i Norge. Blant annet har IOC initiert et stort bærekraftsarbeid som både ser internt i egen organisasjon, men også hvordan organisasjonen kan jobbe eksternt.

³⁷ Spørsmål i spørreundersøkelse til særforbund:

Min idrett jobber aktivt med problemstillinger knyttet til følgende bærekraftsmål. Antall respondenter 51

De internasjonale organisasjonene er også viktige aktører for å synliggjøre idrettens bidrag til andre multilaterale aktører som FN, Verdens helseorganisasjon (WHO), AU (Den afrikanske union), EU (Den europeiske union) osv.

I det internasjonale utviklings samarbeidet til norsk idrett er også bærekraft et viktig element i samarbeidet med partnere i sør. Dette arbeidet handler om å bidra til sterke idrettsorganisasjoner og partnere som gjennom sitt arbeid jobber med ulike utviklingsområder og bærekraftsmål.

Næringsliv og forskning

Idretten er også en attraktiv samarbeidspartner for andre aktører i samfunnet. Bærekraft er et område for samarbeid som kan utvikles videre, blant annet i et markeds perspektiv.

Næringsliv og forskningsinstitusjoner vil være viktige samarbeidspartnere, både for å øke kompetansen om miljø og bærekraft i idretten, utvikle løsninger som bidrar til å nå målene, og med tanke på enkelte utfordringer som hindrer idretten i å nå sine mål. Det vil også være viktig å finne gode måter å måle om tiltakene virker, og samarbeid for å utvikle gode metoder for monitorering vil være viktig.

Tiltak rapportert fra idretten

Det ligger i idrettens grunntanke å samarbeide på tvers. Særforbundene samarbeider med klubbene nasjonalt, samt sitt internasjonale forbund. Mange forbund har også nordiske og europeiske samarbeidsfora.

I tillegg settes det opp møteplasser for utøvere og støttepersonell. Det er viktig med kompetanseheving og strategiske mål. Ved å øke kompetansen kan man synliggjøre viktigheten av å jobbe mot de felles valgte mål.

Idrettsverden favner bredt, slik at også kommersielle og ikke-kommersielle samarbeidspartnere jobber sammen for å fremme idretten og dens merverdi.

AVSLUTNING

For å jobbe helhetlig med bærekraftsmålene er det sentralt å finne svar på hva bærekraftsmålene betyr for organisasjonen.

Bærekraftsmålene med sine 17 mål og 169 delmål, favner bredt. Samtidig åpner den voldsomme bredden i målene for at nærmest alle kan smykke seg med å være bærekraftige, ved å vise til at de arbeider for noen få av disse målene. Det er ikke så bra, for da drukner lett de virkelig gode aktivitetene og tilpasningene i mengden av de mindre gode.

En del av delmålene overlapper. Derfor overlapper også hovedmålene, slik at én aktivitet eller ett tiltak kan påvirke flere mål samtidig, både i positiv og negativ retning.

Det er altså ikke tilstrekkelig å plukke ut ett, to eller tre bærekraftsmål som vår virksomhet støtter opp om. Utfordringen ligger i å tilpasse hele virksomheten slik at vi gjør et sett av fornuftige avveininger mellom de ulike bærekraftsmålene og på denne måten bidrar best mulig til en samlet måloppnåelse. Det er den samlede virkningen av alle aktivitetene våre som avgjør hvor flinke vi er til å opptre bærekraftig.

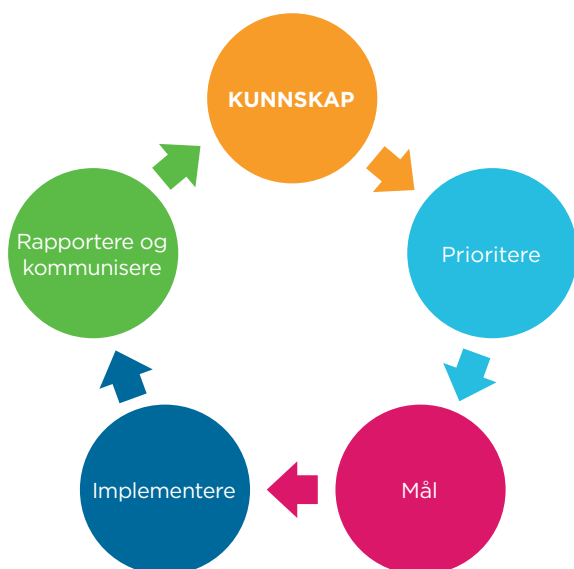
Kunnskapsgrunnlaget er første steg for å kunne vite hvor idrettens påvirkning vil være mest effektiv. Dette skal hjelpe oss å prioritere, men det skal også tydeliggjøre idrettens samfunnsansvar og hvordan idretten bidrar utover egne aktiviteter.

Samarbeid med særforbund og idrettskretser vil være viktig i det videre arbeidet. I fellesskap kan vi finne gode muligheter for samhandling og dele verktøy for implementering av bærekraftsmålene i vårt arbeid.

Idrettsforbundet vil både se på hvordan bærekraft skal implementeres i egen organisasjon og vurdere hvilken rolle de skal ha ut mot særforbund og idrettskretser.

De neste fasene i dette arbeidet er beskrevet i Annex – Videre arbeid.

ANNEX – VIDERE ARBEID

Fase 2: Prioriteringer

Bærekraftsmålene kan ved første blick virke kompliserte og altomfattende. Mange opplever også at de retter seg særlig mot utviklingsland. Målene er imidlertid utviklet for å gjelde alle land og alle mennesker. Derfor må vi legge arbeid i å definere målene ut ifra den verden vi lever i, og den betydningen de kan ha for idretten og det samfunnet vi skal være med å utvikle.

Kunnskapsgrunnlaget har gitt oss en oversikt over hvordan organisasjonen påvirker bærekraftsmålene. Ut ifra det kan man gjøre en vesentlighetsanalyse som identifiserer områder der organisasjonen i størst mulig grad kan påvirke direkte, og hvor tiltak vil ha størst effekt. På den måten kan man prioritere hvor tiltak i ulike deler av organisasjonen vil ha størst mulig effekt, og hvilke mål som skal prioriteres når i prosjektperioden.

Fase 3: Sette mål

Ved gjennomgang av mål og delmål, defineres organisasjonens egne målsetninger. Disse skal måles over tid opp mot baseline som er definert i kunnskapsgrunnlaget.

Innenfor idretten vil noen mål kunne nås av Idrettsforbundet, men de aller fleste målene vil kanskje kreve tiltak på særforbunds-, krets- og klubbnivå. Det er derfor viktig å sikre samhandling, involvering og bred forankring i denne fasen. Tilbakemeldingene fra særforbundene i vår kontakt med dem var tydelig på et ønske om mer samhandling og samarbeid på dette området. Det oppleves som et behov for å finne felles arenaer for å diskutere og utveksle ideer og løsninger.

Fase 4: Implementere

Når strategi og mål er på plass, skal den gjøres kjent og etterlevs i organisasjonen. Vi må utvikle konsepter og tiltak som sørger for at strategier blir mer enn fine ord i en rapport. Resultatet er en levendegjøring av strategien slik at den sitter i ryggraden til alle medarbeidere, og gjør dem i stand til å se muligheter og ikke minst tenke nyskaping og innovasjon.

Fase 5: Rapportere, kommunisere og evaluere

Virksomheter innen de fleste bransjer engasjerer seg i større og større grad i samfunns-, klima- og miljøspørsmål. At det informeres på en god måte om tiltak rundt bærekraft og samfunnsansvar blir derfor viktig. Kommunikasjonen må vise til konkrete tiltak og forbedring over tid.

Engasjementet rundt bærekraft og samfunnsansvar fører til et behov for å bedre rapporteringskvaliteten, der presentasjonen av ikke-finansiell så vel som finansiell informasjon er viktig for å få frem virksomhetens verdiskaping i sin helhet. Å skape troverdighet og tillit til rapporteringen blir svært viktig fremover. «Grønnvasking» vil ikke tjene noen aktører på lang sikt. Det vil undergrave betydningen av å agere bærekraftig og gjøre det til nok et «buzzword» uten reell mening.

Resultatene som kommer frem i rapporter og ekstern kommunikasjon, må evalueres og brukes til å omdefinere mål, omdisponere midler og gjøre tiltakene enda mer treffsikre.

Ambisiøs
Inkluderende
Leken
Ærlig

**NORGES IDRETTSFORBUND
OG OLYMPISKE OG
PARALYMPISKE KOMITÉ**

Postadresse
Postboks 5000
0840 Oslo

Besøksadresse
Sognsveien 73
0855 Oslo

tlf +47 21 02 90 00
e-post nif-post@idrettsforbundet.no
www.idrettsforbundet.no
org.nr. 947 975 072 mva
